

ADLİYE VEKÂLETİ TARAFINDAN ÇIKARILIR

ADALET DERGİSİ

YIL: 49

SAYI: 5-6

A N K A R A
Yeni Cezaevi Matbaası

1 9 5 8

343

22 FKİM 1958

Devlet Mühürası

ADALET

DERGİSİ

Yıl : 49

Mayıs - Haziran

Sayı : 5 - 6

İÇİNDEKİLER

EMELER :

Sahife

Dr. Faruk Erem	Yedieminlik Vazifesini Suiistimal	331—337
anal	Cezanın Kanuniliği Prensibi	338—342
a Aşulla	Türk Hukukunda Evlenmenin Tâbi- yete Tesiri	343—364
Z MAHKEMESİ HUKUK KARARLARI		365—400
Z MAHKEMESİ CEZA KARARLARI		401—424
LAZLIK MAHKEMESİ KARARLARI		425—428

345

5026 sayılı kanun gereğince idare etmekle vazifeli olan :

Adliye Vekâleti Neşriyat Müdürü Vekili

KAZIM DERELİ

346

YEDİEMİNLİK VAZİFESİNİ SUIİSTİMAL

Yazan : Prof. Dr. Faruk EREM

TCK. nun 276. maddesine göre «Bir kimse muhafaza edilmek üzere kendisine resmen teslim olunan merhun veya mahcuz veya herhangi bir sebeple vaziyed edilmiş olan malları kendisinin veya başkasının menfaati için saklar, sahibine veya başkalarına verir veya tebdil veya lâzımgelenlere teslimden imtina ederse» cezalandırılır.

A. Suçun faili : Merhun, mahcuz veya vaziyed edilmiş malın kendisine muhafaza edilmek üzere resmen teslim olunduğu hususî şahıs bu suçun «fail» idir. Bu şahıs memur ise ve kendisine vazifesi dolayısıyla teslim edilmiş şeyler bahis mevzuu ise zimmet (TCK. 202) veya muhafaza altındaki eşyayı çalmak (TCK. 275) suçı vücut bulur.

a) Resmen teslim : Malın, faile «resmen teslim» edilmiş olması lâzımdır. Zira suç, «Devlet idaresi aleyhine işlenen cürümler» babında yer alan suçlardandır. Hususî şahısların üçüncü bir şahsı yediemin sayarak ona mal teslim etmeleri bu madde hükmüne dâhil olmaz, böyle hallerde «emniyeti suiistimal» hükmü (TCK. 508) tatbik olunur. Bu hususa «merhun mal» bakımından ilerde avdet edilecektir.

Kendisine mal resmen teslim edilmiş olanın, salâhiyeti olmaksızın bu malı diğer bir şahsa emanet etmesi halinde bu sonuncunun maddede sayılan fiilleri işlemesi, sadece emniyeti suiistimal teşkil edebilir. Zira malın resmen teslim edildiği şahıs kendisi değildir. «Resmen teslim» muamelesinin usulüne uygun olarak tekemmül etmiş olması lâzımdır. Bu sebeple «tutulan ağaçların muhafazası altında bulunan bir yere getirilip teslim veya bulunduğu yerde nezaret için bekçi tâyinine gereken masraf tediye edilmedikçe yediemine teslim edilmiş sayılamıyacağı ve

dolayısıyla ormandaki ziya ve hasardan sorumluluk teveccüh edemiyeceliği» ne karar verilmiştir (1).

b) **Ehliyet** : Malın kendisine teslim edildiği şahsın «ehliyetsiz» olması halinde bu suç değil, şartları mevcut ise hırsızlık veya emniyeti suiistimal suçu husule gelebilir. Umumî hükümler gereğince ehliyetsiz olmak (reşit olmamak gibi) veya bahis mevzuu muamele bakımından ehliyetsiz olmak arasında fark yoktur.

B. **Suçun maddî unsuru** : Muhafaza edilmek için kendisine resmen teslim olunmuş, mahcuz veya vaziyed edilmiş malı, bu şahsın saklaması, başkasına vermesi, değiştirmesi, geriye vermekten imtina eylemesi ile suçun maddî unsuru vücut bulur.

Suç gerek icabî fiil ile (malı başkasına vermek gibi), gerek selbî fiil ile (geriye vermekten imtina gibi) işlenebilir. Suçun tekemmülü için «hususî zarar» ın husule gelmiş olması şart değildir. Haczi koyduran alacaklının iade edilmeyen maldan gayri bir mal üzerine yeniden haciz koymak veya mevcut sair bir teminattan faydalanmak suretiyle alacağını tahsil etmiş olması halinde dahi suç mevcut olmakta devam eder.

a) **Mal** : Suçun Mevzuu olabilecek mal «taşınabilir mal» dır. Bununla beraber maddenin gayrimenkuller hakkında da tatbik olunacağı ve meselâ bir bahçe kendisine teslim edilmiş kimsenin ağaçları kendi menfaatine kesmesi halinde bu suçu işlemiş olacağı kanaatinde bulunan müellifler de vardır (2). Mülkiyetin kime ait olduğunun ve hatta sahipsiz mal bahis mevzuu olmasının ehemmiyeti yoktur.

Başka bir suçun mevzuu olan (= cismî cürüm) ve istisnâî olarak hususî bir şahsa muhafaza için teslim edilmiş bulunan mal hakkında da bu suç işlenebilir (3).

aa. **Mahcuz, vaziyed edilmiş mal** : Malın mahcuz olması lâzımdır. Her ne sebeple olursa olsun «vaziyed edilmiş mal» (Millî korunma mahkemesince yediemin sıfatıyla teslim edilen mal gibi) mahcuz hale ben-

(1) 4CD. 19/1/1949, e. 14907, k 724.

(2) bk. Majno, m. 203, n. 1044

(3) Manzini, V, n. 1594

zetilmiştir. Haczin usulsüzlüğünün failin mesuliyetine tesir etmiyeceği hususunda Mehaz kanunu tatbik eden İtalyan mahkeme içtihadında ittifak vardır (4). Bu sebeple, mahcuz malın borçlu nezdinde bırakılmasına alacaklının muvafakat etmemiş olmasının (bk. İc. İf. K. 88) failin mesuliyetine tesir etmiyeceğine karar verilmiştir (5). Failin, «muhafaza masraflarını istemeksizin yediminliği kabul etmesi» nin mesuliyetine tesir etmiyeceğine, (hakkında ancak 59. maddenin tatbik olunabileceğine) karar verilmiştir (6). Bununla beraber tamamiyle sukut etmiş bir borçtan dolayı haczin yapıldığı sabit olan hallerde (ödemeyi gösteren makbuzun hacizden sonra bulunması gibi) suçun mevcudiyetini iddia etmek aşırı olur. Bununla beraber italyan temyiz mahkemesi, mahcuzun tesliminden imtina anında borcun kısmen sukut etmiş olmasının suçu kaldırmıyacağına, ancak cezanın indirilebileceğine karar vermiştir (7).

bb. **Merhun mal** : Kanunumuz muhafıza «resmen teslim olunan merhun mal» dan bahseder (TCK. 276). Rehnin resmen tesisi şeklinde bir usul Medenî Kanunumuzda mevcut değildir. Mehaz Kanunda «ihtiyatî tedbir» ve «haciz» bahis mevzuudur. Mehaz Kanunda (m. 203) kullanılan «pignoramento» tâbirinin «rehin» mânasına gelmediği (8) Mehaz Kanun zamanında mer'î, İtalyan Hukuk Usulü Kanununun 593 ve İtalyan Medenî Kanununun 1878. maddelerinden anlaşılmaktadır. Bu itibarla tercüme yanlıştır. Bu hata, 1325 tarihli tercüme (m.210) den, mer'î kanuna intikal eylemiştir. Bu tercümede aynen «eşyayı merhune» tâbiri yer almaktaydı (9). Merhunun, hususî yedimine «resmen teslim» i şartı tahakkuk etmiş olamıyacağından bu şahıs hakkında 276. maddenin tatbik edilemiyeceği tabiidir. Böyle hallerde daha umumî bir hüküm olan emniyeti suiistimal maddesinin (TCK. 508) tatbiki doğru olur. Ayrıca fail hakkında 510. maddenin de tatbiki lâzımdır. Zira yedimine teslim edilen mal «teminat olarak teslim edilen şeyler» dendir.

(4) bk. Zerboglio, ss. 194

(5) İtalyan temyiz kararı (Lucchini, m. 203, n. 11

(6) 4CD. 8.4.946, e. 2814, k. 4556

(7) İtalyan temyiz kararı (Lucchini, m. 203, n. 49)

(8) Lollini, s. 400.

(9) Bk. Ceza Kanunu Lâyihası, Adliye Nezareti, İstanbul (Matbaai Âmire), 1325.

b) **Fiil**: Saklamak, başkasına vermek, değiştirmek, geriye vermekten imtina etmek suçun maddî unsurlarıdır. Bu fiiller maddede tahdidî olarak sayılmıştır (10). Bunlar dışında kalan hareketler madde hükümüne dâhil değildir. Bu itibarla bedelini aldığı halde menkulü teslim etmemiş ve kendinde muhafaza etmiş olan kimsenin bu hareketi maddî unsurun teşekkülüne kâfi değildir.

«Saklamak» neticede «teslimden imtina» dır. Bu itibarla maddede «kendisinin veya başkasının menfaati için saklamak» ibaresi mânadan mahrumdur. Esasen bu ibare Mehaz Kanundan (m. 203) doğru sayılamıyacak şekilde tercüme edilmiştir ve bu hata 1325 tarihli metinden (m. 210) ileri gelmektedir. Mezkûr metinde «bir kimse yedihıfzına teslim olunan eşyayı merhune ve mahcuzeyi kendi veya âharın menafii için ketmeylerse» ibaresi yer almaktaydı (11). Halbuki Mehaz Kanundaki hükme göre failin, mahcuz malı kendi veya başkası menfaatine kullanması, menfaat temin eylemesi yasak fiillerdendir. Mehaz Kanunda «kendisinin veya başkasının menfaatine tebdil etmek» ibaresi kullanılmıştır. Esasen sık rastlanan fiil de budur. Temyiz Mahkemesi, başkasının borcundan dolayı icraca haczedilip yediemin sıfatı ile kendisine teslim olunan kamyonu kullanan sanığın bu hareketinin «saklamak, sahibine veya başkasına vermek veya tebdil veya teslimden imtina etmek unsurlarına girmedigine» karar vermek zorunda kalmıştır (12).

«Teslimden imtina» fiilinin husulü için teslimin resmen emredilmiş olması lâzımdır. Bu emir sarîh olabilir (emrin tebliği gibi), fakat zımnî de olabilir.

«Teslimden imtina» unsuru tereddütlere sebebiyet vermektedir. Bu ibarenin kanundan çıkarılmasına taraftar olan müellifler de vardır. Böyle düşünenlere göre (13) eğer muhafız, talebe rağmen, malı iade etmezse meşru vasıtalarla iadeye mecbur tutulabilir. Fakat muhafız, muhafaza-

(10) Manzini, V, n. 1594.

(11) Ceza Kanunu Lâyihası, Adliye Nezareti, İstanbul (Matbaai Âmire), 1325.

(12) 4CD. 2/6/1951, e. 4275, k. 4275.

(13) Ellero (Zerboglio'dan naklen, s. 176).

sına mevdu eşyayı mal edinmiş, kullanmış ise suç teşekkül etmiş sayılabilir.

«Teslimden imtina» ibaresinin yorumunda doktrinde muhtelif görüşler vardır. Bir anlayışa göre malı muhafızın iadededen sadece «imtina» etmesi kâfidir. Diğer bir anlayışa göre iadeyi «sarahaten red» etmemiş olmasına rağmen muhafızın mahcuz veya merhunu satış günü muayyen satış mahalline, muayyen zamanında getirmemiş olmasıyla de suç vücut bulabilir. Üçüncü bir anlayışa göre malın tesliminin sarahaten talep edilmiş olması ve bu talebin de sarahaten reddedilmiş bulunması şarttır (14). Temyiz Mahkemesi «teslimden imtinanın tesbitini» şart koştaktadır (15). Malı «sahibine vermek» unsuru muvakkaten teslim halinde de husule gelmiş olur. «Mahsulât haczinde», muhafızın malın sahibine meyvaları toplama müsaadesi vermiş olması halinde de madde hükmünün tatbik olunacağına karar verilmiştir (16).

C. Mânevî unsur : Mânevî unsur bakımından suçun «kasıt» lı ve «taksir» li şekilleri mevcuttur.

a) **Kasıt :** Muhafaza vazifesine aykırı hareket iradesi «kasıt» dır. Mahcuz veya vaziyed edilmiş malın daha iyi muhafazası için yapıldığı sabit olan hareketlerde suç kasdı yoktur. «Hastalık sebebiyle eşyayı satmak ıstırarında kalmış olmak» (17) kasdı kaldırmış olamaz. «Zaruret hali» şartları mevcut olmalıdır ki (TCK. 49, b 3) faile ceza verilmesin.

Failin, mal üzerinde hak iddiası kasdını kaldırmaz. Kanunun 276. maddesine giren hallerde «hapis hakkı» nın kullanılamıyacağına karar verilmiştir (18). Eğer muhafız, malın muhafazasından dolayı masrafları talep ediyorsa bunun için ayrıca kanun yollarına müracaat etmelidir (19).

b) **Taksir :** «Eğer cürüm muhafızın ihmalinden veya fedbirsizliğinden ileri gelmiş ise muhafız» suçun taksirli şeklinden (TCK. 276, f. 3) sorumlu tutulur.

(14) Bu hususta bk. Zerboglio, s. 177.

(15) 4CD. 29/4/1941, e. 3873, k. 3584.

(16) İtalyan temyiz kararı (Lucchini, m. 203, n. 7).

(17) Bk. 4CD. 17/11/1956, e. 9319, k. 15009 (Juristictio 1958, n. 11).

(18) İtalyan temyiz kararı (Lucchini, m. 203, n. 75).

(19) Lollini, s. 413.

Bu hükme mâna vermek kolay değildir (20). Zira suçun maddî unsurunu teşkil eden saklamak, başkasına vermek, tebdil, teslimden imtina etmek fiillerinin kasıtsız olabileceğini düşünmek imkânsızdır. Bu fiillerin başkası tarafından işlenmesini muhafızın ihmalinin veya tedbirsizliğinin mümkün kılmış olması halinin kastedilmiş olduğu düşüncesi de vârit değildir, zira bu madde hükmüne göre ancak kendisine mal resmen teslim edilmiş olan kimse bu suçun faili olabilir. Bu itibarla bâzı müelliflerin ileri sürdüğü gibi bu fıkra hükmünün tatbik kabiliyeti olmadığı neticesine varmak (21) mümkündür. Zannımıza göre kanunun lâfzı hatalıdır. Kanunun maksadı, muhafaza vazifesinin gerektirdiği ihtimam ve tedbiri göstermediğinden malın ziyanına, haberi ve muvafakatı olmaksızın başkası tarafından alınmasına sebebiyet halini cezalandırmaktadır. Fakat ne olursa olsun, kanun vâzının iradesini sadece tahmin suretiyle neticeye varmak, ceza hukuku kaidelerine aykırı görülebilir. Bununla beraber muhafızın mahcuz malı, satılacağı gün, muayyen satış mahalline, satış saatinde getirmemesi halinin suçun taksirli şeklini teşkil ettiği fikrinde olan müellifler de vardır (22).

Ç. Cezayı azaltan sebep : Kanunda bu suç için üç hususî tahfif sebebi kabul olunmuştur.

a) **Eşyanın sahibi olmak :** Fail «Eşyanın sahibi ise» ceza azaltılır (TCK. 276, f. 2). Fail, vaziyet edilmiş veya mahcuz malın sahibi olabilir. Mahcuz menkul «alacaklı muvafakat ederse istenildiği zaman verilmek şartı ile borçlu nezdinde bırakılabilir» (İc. İf. K. 88). Âmme alacaklarından dolayı hacizde de bu mümkündür (Âmme Alacakları K. 82). Fakat merhun malın sahibine teslimi mümkün değildir. Zira «bir menkul ancak teslimi meşrut şekilde rehin edilebilir» (MK. 853).

Tahfif sebebi mal kendisine muhafaza edilmek üzere «resmen teslim» edilmiş olan «sahib» ine tatbik olunur. Zira 276. maddenin 2. fıkrası, birinci fıkradaki hükmün devamı mahiyetindedir (23). Başkasına

(20) Bk. Manzini, V, n. 1596, s. 359, nt. 5.

(21) Bu hüküm hakkında bk. Zerboglio, ss. 180; Manzini, V, n. 1596.

(22) Bk. Zerboglio, s. 177.

(23) Bu hükmün doğurduğu ihtilâflar için bk. Manzini, V, n. 1597.

resmen teslim edilmiş mahcuz veya vaziyed edilmiş kendi malını alan kimse hakkında 309. maddenin (f. 2) tatbıkı icabeder.

b) Mal kıymetinin azlığı : «Eğer eşyanın kıymeti az ise» ceza indirilir (TCK. 276, f. 4). Kıymetin azlığını hâkim takdir eder. Eşyanın kıymeti esas tutulmalıdır. Merhun veya mahcuzun temin ettiği hakkın değeri nazara alınmaz.

c) İade veya tazmin : «Cürmün faili eşyayı veya bedelini takibata başlanmazdan evvel geri verirse» ceza indirilir (TCK. 276, f. 4). Eşyanın tamamının iadesi veya tazmini şarttır.

«Tatbıkata başlanmazdan evvel geri vermek» icabeder. Tevhidi içtihat kararı esas tutularak bu tâbirin «kamu dâvası açılmadan evvel iade» mânasına alınması doğru olur (24). Bu itibarla «hazırlık tahkikatı» sırasında iade veya tazmin cezayı azaltır.

Malın kıymetsizliği, iade, tazmin halleri, suçun taksirli şeklinde de tatbik olunmak lâzımgelir.

(24) Tev. İçt. 30/1/1946, e. 31, k. 3.

* CEZANIN KANUNİLİĞİ PRENSİBİ *

Yazan : Âdil SANAL

Ankara Hâkimi

- 1 — Umumî görüş
- 2 — Cezanın kanuniliği prensibinin tarihçesi
- 3 — Klâsik mektep
- 4 — Positivist mektep
- 5 — T. C. Kanununda bu prensibin mevkiî
- 6 — Emniyet tedbirlerinde kanunilik prensibi
- 7 — Bu prensibin hususî kanunlara olan şümulü

1 — Umumî görüş :

İcra kuvvetini elinde bulunduranların salâhiyeti ile ferdlerin hürriyeti kanunlarla tahdit edilmesi keyfiyeti, Demokratik rejimi kabul etmiş memleketler için bir gaye olmuştur. Binaenaleyh (kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesi, devlet ve hâkim karşısında ferdler için en büyük bir teminattır. Ne gibi fiillerin suç olarak kabul edileceği ve bunları işleyenlerin ne gibi bir ceza ile cezalandırılması lâzım geleceği kanunlarda sarahaten gösterilmesi ile bir taraftan ferdler huzur içinde ve endişesiz hareket serbestisini tâyin ederek kanunla yasak edilenleri irtikâp etmemeye gayret gösterilmekle beraber diğer taraftan hâkimler'de ceza kanununun tatbikinde, aşırı tefsir ve kıyaslama yoluna sapmaktan çekinmek suretiyle ferdi hürriyete tecavüz etmemiş olurlar. Cezada aşırı tefsir ve kıyas yoluna gidilmesi, ferdi hürriyeti tehlikeye düşürür ve bu beşeriyet için bir felâket olur. Hâkimler kanun vazıı olmadıklarından dolayı ceza kanunlarını aşırı surette tefsir etmek ve kıyas yoluna gitmek iktidarına sahip değildirler. Hâkimin vazifesi, bir kimsenin kanuna muhalif bir fiil işleyip işlemediğini tâyin etmekten ibarettir. Aşırı tefsir ve kıyaslama yolu ile ceza kanunlarını tatbik etmek, kanun ruhunu bir hâkimin iyi veya kötü mantığına göre değiştirmek demektir. Beccaria; (bir

ceza kanununun metninin harfiyen tatbikından doğacak karışıklık, şümül-lü tefsirdeki serbestinin meydana vereceği karışıklıklar ile asla kabili kıyas değildir) demiştir. (1) Manzini, Hürriyeti seven ve hürriyete lâ-yık olan bir millet, kanunların eksildiğini ve ihtiyaçları temin etmediği-ni veya kanunların fenalığını gördüğü zaman vâzî kanunu, onları islâ-ha dâvet eder. Kanunların halletmesi lâzım gelen meselelerin, asla hâ-kimlerin şahsı fikirlerine ve kanaatlarına bırakmaz) demiştir (2). Hulâsa bir fi'li suç saymak ve onun failine ceza verebilmek için o fiilin herhal-de kanunda tasrih edilmiş olması lâzımdır. Cezada kıyas yoluna gitmek, netice itibariyle suçun kanuniliği prensibinin ortadan kaldırılmasını mucip olur.

Cezanın Kanuniliği Prensibinin Tarihçesi :

«Kanunsuz suç ve ceza olmaz» kaidesinin kabulü 18 inci asırda Montesquie'in fikirleriyle başlar. Montesquieu, devlet kudretiyle ferdî hürriyet hududunun ancak kanunlarla tahdit edilebileceğini ileri sür-mekle (kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesinin ana temellerini kurmuş bulunmaktadır. O, cezada kıyas ve tefsiri tamamen reddetmiş ve bu ha-lin kabulü ile hâkimin, vazî kanunun sahasına ve netice olarak ferdî hürriyete tecavüz edebilmesini mümkün görmüştür. (3)

Medenî bütün memleketler, cezanın kanuniliği prensibini kabul et-miş ve ceza kanunlarında aşırı tefsir ve kıyas yolunu tamamen reddet-miş bulunmaktadırlar. Netekim 1937 Temmuz'unda Pariste toplanan 4 ncü beynelmilel ceza huku kongresi tarafından'da cezanın kanuniliği prensibi kabul edilmiştir. Mezkûr kongrenin kararında (ferdî hukukun lüzumlu teminatı olan suçların ve cezaların kanuniliği prensibi, ceza ka-nunları tatbik ve tefsirinde kıyas usûlunun kabul edilmemesi neticesini doğurur) denilmektedir. (4)

1) Profesör Faruk Erem (Türk Ceza Hukuku) sahife 7 ve mehaz kanun tercümesi.

2) Manzini, Ceza Kanunlarının tefsiri; Türkçeye çeviren Atıf Akgüç Adliye Ce. Mayıs 1936 sahife : 17

3) Profesör Faruk Erem(Türk Ceza Hukuku sahife 5 ve 6)

4) İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası 1937, sayı : 12 ve sahife: 408

1926 Sovyet Rusya ceza kanunu, (kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesini kabul etmemekle beraber 16 ncı maddesinde (Cezada kıyas) usulünü açıkça kabul etmiştir. Nasyonal Sosyalist Almanya ceza kanunun 28/Haziran/1935'de mer'iyete vaz edilmiş olan 2 nci maddesinde; Ceza Kanununda kıyası kabul etmiştir. İngiliz hukukun'da bâzı ahvalde örf ve âdet hukuku veya yazılı hukukun suç saydığı fiillere benzeyen ve sarahaten yazılmamış olan fiilleri, kıyaslama yoluyla cezalandırmak sâlihîyetini hâkime tanımıştır.

Klâsik mektep :

Suçun vehamet derecesiyle ceza arasında tam bir prensibin bulunması icap ettiği kanaatında bulunduğundan dolayı (Kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesini ceza hukukunun ana temellerinden biri haline getirmiştir.

Positivist mektep :

(Kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesini hukukî bir prensip olarak kabul etmemiştir. Positivistlere göre; suçlu, işlediği suçun neticelerini bidayeten hesap edemeyecek derecede ruhan hasta bir insandır. Suç, normal iradenin mahsulü olmadığı gibi muhtelif ruhi sebeplerin yerleşmesi ile meydana gelen marazî bir mahassaladır. Bu sebeple cezanın (Genel Önleme) hassası yani suç işlendiği takdirde suçlunun muhakkak ceza göreceği hususunda fertlerde bir kanaat husulü müessir bir unsur değildir. Asıl olan bu müeyyidenin (Özel önleme) yani suçlunun bir daha suç işlememesini ve onun islâh olmasını temin hassasını gözönünde bulundurulmak ve böylece cemiyeti korumaktır. Netice itibariyle (Kanunsuz suç ve ceza olmaz) Kaidesine sadık kalmak, Ceza'da (Özel önleme) ve (cemiyeti koruma) prensipleri ile kabili telif değildir. Bununla beraber Positivistler arasında cezanın kanuniliği prensibini kabul etmeyenlerin sayısı pek azdır. (Positivist Ferri) Bu kaidenin ilgasına tarafatar görülmemiştir (5).

(5) — Profesör Faruk Erem (Türk ceza hukuku sahife 8.)

T. C. Kanunda bu prensibin mevkiî :

Cezanın kanuniliği prensibi Anayasamızın prensipleri arasına girmekle beraber T. C. K. nun birinci maddesinde açık bir şekilde ifade-sini bulmuştur. T. C. K. nun Birinci maddesinde, «kanunun sarîh olarak suç saymadığı bir fiil için hiç bir kimseye ceza verilemez. Kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ilede cezalandırılmaz» denilmektedir. Maddedeki (sarâhaten) kelimesi ile Ceza Kanununda (kıyaslamasının) kabul edilmediği anlaşılmaktadır. Buna göre Ceza Kanunumuzda, sarâhatan suç sayılmayan bir fiilden dolayı hiç bir kimse cezalandırılmıyacağı gibi sarâhatan cezayı teşdit edilmesini kabul etmediği bir sebepten dolayı da bir suçlunun cezası artırılmaz. Bununla beraber Ceza Kanunumuzda bu kaidenin iki istisnası mevcut bulunmaktadır.

1 — Ceza kanununda yazılı suça tekabül eden cezanın aşğı ve yukarı hadler arasındaki ceza miktarında,

2 - Bâzı ahvalde cezanın nev'inde,

Vâzı kanun hâkime takdir hakkını tanımış bulunmaktadır. Bu iki istisnaya T. C. K. nun 456/4 üncü maddesini misâl olarak gösterebiliriz. Hâkim, işlediği fiili mezkûr maddenin 4 üncü fıkrasına temas eden suçluya iki aydan altı ay veya ikiyüz liradan 2500 lira arasında hapis veya para cezası hükmedebileceği gibi hapis cezası yerine para cezasını da verebilmek salâhiyetini haiz bulunmaktadır.

(Kanunsuz suç ve ceza olmaz) kaidesinden aynı zamanda hiç bir kimşenin, suçun işlendiği zamanda vaz edilmemiş cezalarlada cezalandırılmıyacağı mânası çıkarılmaktadır. Bununla beraber vâzı kanun bu hali ceza kanunumuzun ikinci maddesinde ayrıca zikretmeyi faydalı bulmuştur.

Temyiz Mahkemesi Üçüncü Ceza Dairesinin 19/4/949 tarih 11563 esas. karar 3887 sayılı içtihadını, cezanın kanuniliği ve cezada kıyas carî olamayacağına ve metinlerinin şümüllü olarak tefsir edilemeyeceğine dair misâl olarak gösterebiliriz.

TÜRK HUKUKUNDA EVLENMENİN TABİİYETE TESİRİ x

Yazan : Mustafa AŞULLA
Avukat

İ Ç İ N D E K İ L E R

I — Giriş

II — Tabiiyet nedir? Ve tabiiyete lüzum var mıdır?

III — Tabiiyetin iktisabı.

A — Genel olarak

a. Asli iktisap (Jus Soli - Jus Sanguinis)

b. Fer'i iktisap (Evlenme, Telsik, Evlât edinme, Tanıma, Nesebin tashihi, Arazi ilhak ve terki, Mübadele).

IV — Evlenmenin tabiiyet üzerine tesiri

A — Genel olarak muhtelif memleketlerin mevzuatlarına hâkim olan tezler

B — Yabancı mevzuat (Kısaca)

C — Türk mevzuatı

1 — Tarihçe

a. Tabiiyeti Osmaniye kanunundan evvelki durum

b. Tabiiyeti Osmaniye kanunundan sonraki duruma

c. Türk vatandaşlığı kanununa göre

D — Tabiiyete tesiri bakımından evlenmenin sıhhati

E — Tabiiyete tesiri bakımından evlenmenin zavali

F — Çocukların tabiiyeti

G — Hükümleri

V — Netice

BİBLİYOGRAFYA

- Aksoy, Reşat** La Nationalité de la Femme Mariée et des Enfants Mineurs d'Après le Droit Turc, Thèse, 1941 Genève.
- Berki, Osman** Devletler Hususi Hukuku, 1949 Ankara. Nur Matbaası.
- Berki, Osman** Türk Hukukunda Evlenmenin Tabiiyete Tesiri, A. H. F. D. 1946, III No. I.
- Berki, Şakir** Türk Hukukunda Evlenmenin Aslî Şartlarından Doğan Kanun İhtilâfları, 1953 Ankara.
- Gündüz, Hikmet** Evlenmenin Tabiiyet Üzerine Tesiri ve Vatan-daşlık Kanunumuzun Bu Husustaki Hükümleri, Adliye Dergisi, 1941, Sayı. 4
- Makarov, Alexandre** Nationalité de la Femme Mariée Académie de Droit International, Recueil des Cours, 1937, II 60.
- Yörük, Abdülhak Kemal** Evlenmenin Tâbiyyete Tesiri, İzmir Baro Dergisi, 1935 , Sayı 2.

TÜRK HUKUKUNDA EVLENMENİN TABİİYET ÜZERİNE TESİRİ**I — GİRİŞ :**

Bilindiği üzere cemiyet, birden ziyade ünitelerin umumî birtakım kaidelere riayet etmek üzere anlaşılmış ve bir araya gelmiş şeklidir.

Fakat şuna da işaret etmek yerinde olacaktır ki bu tarif insanlık tarihinin uzun ömrü içinde ancak yakın zamanları içine alabilecektir.

Rousseau'nun Contrat Social nazariyesine inanmak lâzım gelirse muhtelif saiklerin sevki istikametinde bir araya gelmiş insanlar toplu yaşamayı tabii hale bir çok bakımlardan tercih etmişlerdir. Bundan toplu yaşamının hatırı için insanların tabii hak ve hürriyetlerinden kısmen feragat etmek durumuna düştüklerine işaret etmek istiyoruz.

Bir arada yaşamının zaruri bir neticesi olarak çeşitli menfaat ihtilâfları baş göstermiştir. İnsanlar bunları hudut adını verdikleri bir takım

Bir kısım müellifler ise tabiiyeti bir âmme müessesesi olarak görmüşlerdir. Ferdi iradenin bu mevzuda hiç bir hükmü olmadığından, tabiiyetin ancak devletin bahsettiği hallerde iktisap edilebileceğinden bahsetmişlerdir. Devlet koyacağı kanunlarla tabiiyet müessesesine istediği şekli vermekte serbettir. Devletin herhangi bir kimseyi tabiiyetinden çıkarması kadar ona tabiiyetini vermesi de tabii bir şeydir. Devletin bu mevzudaki politikası yüksek menfaat ve prensipleri ile sıkı sıkıya ilgilidir (2).

Tabiiyete lüzum var mıdır?

Gün geçtikçe modern devlet anlayışı ferdi iradelerin üstünde ve fakat onların hizmetinde birt akım müesseseler topluluğu olarak ortaya çıkmaktadır. Devletin ferde sağladığı hizmet, ferdin devletin emrine tahsis ettiği bir kısım gayret ve fedakârlıklarının bir nevi karşılığıdır. Bundan, ferdin devletten yapmasını beklediği vazifeler'ne karşılık devletinde fertten aynı şekilde yerine getirmesini istediği çeşitli mükellefiyetlerin invecudiyetini kastediyoruz. Halkın kendi kendini idare ettiği demokratik memleketlerde devletin idaresine kimlerin gerek idare eden ve gerekse idare edilen olarak iştirak edip etmemesinin tâyininde elde işe yarar bir ölçü olması lâzım gelmektedir. Kimlere idare etme veya edilme hakkı verilmelidir? Kimler karşılıklı hak ve mükellefiyetlerden istifade ettirilecektir? Bütün bu suallere cevap verebilecek bir kıstas bulmak lâzımdır. Ondokuzuncu asrın ikinci yarısından sonraki sanayi inkilâbının memleketler arasında insan muhaceretine yol açmış ve muayyen sınırlar dâhilinde yaşayan insan kitlelerini homojen olmaktan çoktan çıkarılmıştır. Bundan ırkî sâfiyeti elbette ki kestetmemekteyiz. Herkes üzerinde yaşadığı toprakların nimetinden istifade için külfetlerine de katlanmak mecburiyetindedir.

Muhtelif müellifler bu gerçeğin ışığı altında bir memlekette tabiiyet denen bir müesseseye olan lüzumun sebepleri üzerinde uzun uzadıya durmuşlardır. Sayın Osman Berki Devletler Hususî Hukuku adlı kitabında bu lüzuma aşağıdaki sebeplerden hareketle işaret eylemektedir.

(2) Berki, Osman adı geçen makale s. 45

Bir de ayrıca bu iki esas birbirleriyle kombine eden sistemler vardır. Yani hem kan hem de toprak esasına yer verilmiştir. Türkiye bu memleketlerden biridir. Vatandaşlık kanunumuzun (1312 sayılı) birinci maddesinde kan, dördüncü maddesinde toprak esas kabul edilmiştir.

b. Fer'i iktisap : Bu nevi tabiiyet sonradan muhtelif yollarla kazanılan tabiiyet nevidir. Bu yolların hangileri olduğunu sayın Profesör Osman Berki Devletler Hususi Hukuku adlı eserinde şu şekilde sıralamaktadır :

1 - Evlenme, 2 - Telsik, 3 - Evlat edinme, 4 - Tanıma, 5 - Nesebin tas-
hihi, 6- Arazi ilhaki ve terki, 7- Muhaceret ve mübadele (5).

Yukarıda sıraladığımız sebeplerden dolayı tabiiyetin nasıl iktisap edildiğini izaha kalkmak bu travayımızın mevzuunun haricine çıkmak olacağı cihetle bundan sarfınazar ederek evlenmenin tabiiyete nasıl tesir ettiğini incelemeye başlayalım.

IV — Evlenmenin tabiiyet üzerine tesiri

Ondokuzuncu asrın ilk yarısından sonra gittikçe inkişaf kaydeden teknik terakki bilhassa nakil vasıtalarında ve haberleşme mevzuunda akıllara hayret verecek derecede ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Devletler arasındaki münasebetler eskiden olduğu gibi sadece siyasî olmakla kalmayıp iktisadî, içtimai ve kültürel sahalarda da bir hayli tekâmül merhaleleri kaydetmiştir. Gelişme hemen her memlekette aynı seyri takip etmediğinden farklı seviyede bulunan memleketler arasında muhaceret başlamıştır. Dışarı muhacir veren memleketlerin bir kısmı fakir olduklarından zengin iş ve çalışma imkânları bol olanlara doğru olan muhacir akınlarını durduramamışlardır. Dolayısıyla bir kısım memleketlerin de böylece (surpeuplè) olmasına sebep olmuşlardır (6).

V. K. (1312) m. 1 «Bir Türk baba ve anadan Türkiyede veya ecnebi memlekette doğan çocuklar Türk vatandaşdırlar.»

m. 4 «1/Kânunusani/1929 tarihinden itibaren Türkiyede doğan

(5) Berki, Osman a. g. e. s. 23, 24

(6) Aksoy, Reşat La Nationalité de la Famme mariée, thèse Genève 1941 p. 5, 6.

ecnebinin çocuğu Türktür. Bu gibiler Türk kanununa göre sinni rüşte vardıktan sonra altı ay içinde ana ve babalarının tabiiyetini ihtiyar edebilirler. Bu takdirde haklarında dokuzuncu madde hükmü tatbik olunur. Ecnebi sefir ve sefaret memuru ve ateşeleri ile mensup oldukları devlet tabiiyetini haiz olan meslekten yetişme konsolos ve konsolosluk memurlarının çocukları bu madde hükmünden müstesnadır.»

Başka memleketlere akın eden bu muhacirlerin bir kısmı muvakkat ve bir kısmı ise yerleşmek üzere memleketlerinden ayrılmışlardır. Yerleşmek üzere gidenlerin bir kısmı gittikleri yerlerdeki ekseriyet içinde kaynamış ve erimişlerdir. Dünya harpleri bu karışma hâdiselerini daha fazla körüklemişlerdir. Karışık evlenmeler yaygın hale gelmiştir. Aynı ayrı tabiiyette olan insanların evlenmeleri gerek kendileri için ve gerekse evlenmeden doğan çocukların tabiiyetleri mevzuunda çeşitli ihtilâfları doğurmuştur. Mesele,, bilhassa birinci cihan harbinden sonra hemen her memlekette uzun münakaşaların mevzuu olmuştur. Zamanla dahili bir hukuk meselesi olan evlenme ve tabiiyet meselelerine milletlerarası teşekküller elkoymağa ve aktettikleri toplantılardan sonra üye memleketlerin kanun koyucularına umumi plânda kalacak tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bazan da devletler iki veya çok taraflı konvansiyonlarla bu kabil meselelere bir hal tarzı bulmağa çalışmışlardır. 12/Eylül/1918 tarihli Fransız - Belçika konvansiyonu bu mevzuda zikre değer. Buna göre :

«Belçika'da bir Belçikalı ile evlenen Fransız kadını Belçikalı olur, meğer ki evlenmeden sonra altı ay içinde Belçika kanunlarındaki şekle uymak üzere eski Fransız tabiiyetini muhafaza etmek istediğini beyan etmiş olsun. Keza düşün Fransada yapılmışsa Fransız kadını tabiiyetini muhafaza eder, meğer ki evlenme merasiminden önce Fransız kanunlarının koyduğu şekillere uygun olarak Belçika kanunları gereğince Belçika tabiiyetini istemiş olsun» (7).

1922 Ağustosunda Buenos Aires'de toplanan Devletler Hukuku Cemiyeti Konferansında Fransız delege M. Legrand'ın teklifi kabul edildi. Buna göre konferansa iştirak eden devletler bu mevzudaki kanunlarını

(7) Makarov, Alexandre, Nationalité de la Femme Mariée, Académie de Droit Intertational, Receuil des Cours 1937-II-60 p. 138

tanzim ederlerken aşağıdaki madde hükmünü nazarı itibara alacaklardır:

«Yabancı bir erkekle evlenen bir kadın kendi tabiiyetini muhafaza etmelidir, meğer ki kocasının tabiiyetine geçmek istediğini beyan eylemiş olsun» (8).

Devletler Hukuku Enstitüsü 1928 Stokholm'deki toplantısında şu me-
alde bir karar almıştır (Devletler Hukuku Enstitüsü, devletlerin tabiiyet
mevzuunda koyacakları kanunlarda şartların müsaade ettikleri nispette
aile vahdetini korumalarını arzu etmektedir) (9).

1930 tarihli Lahey konvansiyonunun dokuzuncu maddesi kadın ev-
lenmekle ancak kocasının tebaası olduğu devlet kanunu müsaade ettiği
takdirde tabiiyetini kaybeder demektir (10).

Kanaatimizce yukarda sıraladığımız karar ve konvansiyonların dev-
letleri hiç bir şekilde bağlayıcı tarafları olmayıp sadece birer tavsiye
mahiyetini taşımaktadırlar. Devletlerin hakimiyet tasarrufları cümle-
sinden olan kanun yapma ve tetkik etme yetkilerinden feragata kısmen
de olsa râzı olmamaları yukarda saydığımız milletlerarası teşekküllerin
bu mevzuda almış oldukları kararları arzettiğimiz veçhile sadece birer
tavsiye olmaktan ileri gidememelerine sebep olmuştur, ve halen de ol-
maktadır.

A — Genel olarak muhtelif memleketlerin mevzuatlarına hâkim
olan tezler.

Evlenmenin tabiiyete tes'iri mevzuunda muhtelif memleketlerin
mevzuatlarına hâkim olan çeşitli tezler vardır. Alexandre Makarov'a
göre bunları başlıca dört grup altında toplayabiliriz.

1 — Karı kocanın tabiiyet birliği prensibi (Klâsik tez) İsviçre.

2 — Karı kocanın tabiiyeti serbestii prensibi (serbestii tezi) Ame-
rika Birleşik Devletleri.

3 — Birlik ve serbestii prensiplerini konbine eden sistemler. Türkiye

4 — Tabiiyetin tahvilini muhtelif sebeplere bağlayan sistemler.

(8) Makarov, Alexandre, i. b. i. d. p. 141 et suiv't

(9) Makarov, Alexandre, i. b. i. d. p. 147 et suiv't

(10) Makarov Alexandre, i. b. i. d. p. 138

- a. Kocanın tebaası olduğu memleketin kanunu cevaz veriyorsa. Çin
- b. Kadın ikametgâhını değıştirirse. İngiltere
- c. İrade ısharı, Fransa, Belçika (11).

Dikkat edilecek olursa yukarıya sıraladığımız dört ayrı sistemin esasını baştan 1 ve 2 numaralı sistemler bir başka deyimle tezler teşkil etmektedir. Diğer geri kalan ikisi ise bu birincilerin bir nevi türevleridir. Esasında hal böyle olduğu içindir ki doktrin de bu iki tezin münakaşası ile meşgul olmuştur.

1 — Klâsik tez taraftarlarının iddialarını şu şekilde sıralamak kabildir.

a. Evlenme iki ayrı cinsten kimse arasında aktedilmiş basit bir anlaşma değildir. Aile birliği adı verilen başlı başına bir müesseseye yaratan ameliyedir. Bu birliğin başı kocadır. Bu müessesenin her bakımından menfaati tek bir kanuna tâbi olmasındadır. Bu da kocanın kanunudur (12).

b. Tabiiyet değışikliği gerek karı gerek koca arasındaki ahenği ve gerekse aile erkânının malî menfaatlerinin idaresini karşıklığa uğratabilir. Ailede kanuni vahdet ancak kadının kocasının tabiiyetine geçmesi ile kabildir (13).

c. Madem ki kadın evlenmekle kocasının ikametgâhını almakta-
dır, tabiiyetini de almaması için hiç bir sebep yoktur. Evlilik ve tabiiyet ayrılığı fikri birbirine taban tabana zıt şeylerdir. Şöyle ki; böyle bir durum karşısında kadın kocasına olan aşkı ile vatanına olan aşkı arasında bir tercih yapmak vaziyetinde kalacaktır. Vatanına karşı olan fazla aşkı evlilik müessesine onu itaatsizliğe sürükleyebilir. Binaenaleyh kanun koyucuya düşen yuvalarda sulh ve saadet teminine medar olacak hükümler vazetmektir. Kaldı ki tabiiyetin birliği prensibi cemiyetin dolayısıyla milletin birliği meselesi ile de sıkı sıkıya ilgilidir (14).

(11) Makarov Alexandre, i. b. i. d. p. 118 et suiv't

(12) Aksoy, Reşat a.g.e.p.13

(13) Yörük, Abdülhak Kemal, Evlenmenin tabiiyete tesiri, İzmir Baro Dergisi 1935, Sayı 2, s. 125

(14) Makarov, Alexandre i. b. i. d. p. 166

d. Evlenme hâdisesi ile bir tabiiyet transmisyonu bahis konusu olacaksa bu kocanın kine tebaan olmalıdır. Zira aksi bir iki istisna hariç hemen hemen mevcut değildir. Ancak Brezilya ve Japonya'da bâzı şartlar tahtında kocaya kadının tabiiyeti izafe edilmektedir.

Brezilya'da gayrimenkule sahip olup Brezilyalı bir kadınla evlenen yabancı erkek evlenmeden evvel Brezilya tabiiyetini almak istemediğini izhar etmezse karısının tabiiyeti olan Brezilya tabiiyetini iktisap eder. Japonya'da ise (niyuf ukonin) adı verilen evlenme nev'i ile bir Japonyalı kadınla evlenmiş olan yabancı erkek karısının tabiiyetini alır (15).

e. Evlenme ile kadın kocasının tabiiyetine tâbi olacağı hakkında zımni bir muvafakat göstermiştir. Serbesti bu durumda zaten bahis konusu olamaz (16).

2 — Bunlara karşılık olarak yani klâsik tezin aksini müdafaa eden modern tez taraftarlarının fikirlerini aşağıdaki şekilde sıralamak kabildir.

a. Klâsik tezde kadın iradesine yer verilmemiş olması hukuk kabili müdafaa değildir. Hukukan kabili müdafaa olmadığı gibi son feminizm cereyanlarının bâriz tezahürlerini de görmemezlikten gelmek olur (17).

b. Bugünkü mânada aile bir şef ve ona ayak uydurmak mecburiyetinde bulunan hempaların bir araya gelmesinden müteşekkil bir topluluk olamaz. Karı ve koca ailenin saadet ve menfaatlerini icabettirdiği şekilde ayrı ayrı tabiiyette de çalışabilir ve mes'ut olabilirler. Kadının bugünkü cemiyet içersinde işgal etmiş olduğu içtimaî ve siyasi mevkiinin erkeğe tâbi bir uydu olmasını asla hoş gördürmemektedir. Hak ve vecibeler bakımından kanun nazarında aynı olan iki ayrı cinsiyetin tabiiyet meselesinde farklı bir muameleye tâbi tutulmuş olmaları keza makûl görülemez. Bilhassa harp devresi sonlarında ve harp devresi içinde ras-

(15) Gündüz, Hikmet, Evlenmenin tabiiyet üzerine tesiri ve vatandaşlık kanunumuzun bu husustaki hükümleri, Adliye Dergisi 1936, Sayı 20

(16) Gündüz, Hikmet, Adı geçen makale

(17) Gündüz, Hikmet, Adı geçen makale

lanan garip hâdiseler kanun koyucularını bu mevzuda teyakkuza sevkedecek derecede ibret vericidir. Ailede tabiiyet birliği yüzünden düşman memleket halkından evlenen bir kimsenin karısı kendi öz memleketinden yabancıdır diye kovulmuş ve malları yağma edilmiştir (18).

c. Tabi'yetin sadece bir kimsenin elindeki alelâde bir kâğıt parçasına şerh vermekle tevcihi kabil değildir. Esas olan o tabiiyetin lâıyk olduğu bir başka deyimle hakkı olan atmosferi yani ruhu hazırlıyabilmektir. Aksi takdirde bu kabil kimseler memlekete zararlı olmasalar bile faydalı olamazlar (19).

d. Tabiiyette birlik prensibi ayrıca peşinden bir sürü mahzur-ıarı da sürüklemektedir. Bunlardan biri çifte tabiiyete sebebiyet vermiş olmasıdır. Meselâ, İsviçreli bir erkekle evlenen Amerikalı bir kadının tabiiyetinde olduğu gibi İsviçre kanunlarına göre birlik prensibinin tabii bir neticesi olarak Amerikalı kadın İsviçreli olacaktır. Amerikan kanunlarına göre ise serbesti prensibinden hareketle Amerikalı olarak kalacaktır (20).

Kanaatimizce bu iki tez hakkında bir başka deyimle leyh ve aleyhinde ileri sürülen fikirler muvacehesinde bunlardan birine intisap etmek yerine, her memleket'in kendine has iktisadî, içtimâî, siyasî vesair problemlerini nazarı itibara alarak hareket etmesi daha isabetli bir yol olur. Şöyle ki; nüfusa ihtiyacı olan bir memleket için birlik prensibinin savunulması yerinde olur. Keza aksi için düşünülürse yani sürpöple olan bir memleket için de serbesti tezi o derece caziptir. Devletlerin birbirleriyle olan politik münasebetleri keza onları şu veya bu sistemi kabule zorlayabilir. Kanun içtihat ve tatbikatında dağınıklıktan ziyade vahdet görmek isteyen bir memleket serbesti prensibini cazip görmeyebilir.

Memleketimiz bu bakımdan iyi bir misal teşkil etmektedir. Gerek nüfusa olan ihtiyacımız gerek yabancıların tarihte iyi misaller teşkil etmemiş olmalarında ve gerekse içtihat ve kanun tatbikatında birlik arzu

(18) Marakov, Alexandre, i. b. i. d. p. 168

(19) Gündüz, Hikmet, Adı geçen makale

(20) Gündüz, Hikmet, Adı geçen makale

Fransa'da durum biraz daha farklıdır.

Son tadilleriyle 1927 tarihli kanun evlenmenin otomatik bir surette kadının tabiiyeti üzerine tesir etmemesi tezini savunmakta ve kadının iradesine bir hayli yer vermektedir. Şöyle ki :

1 — Fransız kadını evlenirken kocasının tabiiyetini itkisap etmek istediğini beyan ederse, kocasının millî kanunu kadına tabiiyet atfetmek şartıyla Fransız tabiiyetini kaybeder.

2 — Karı ve koca ilk ikametgâhlarını Fransa haricinde tesis ettikleri veya kocanın kanunu kadına kendi tabiiyetini atfettiği takdirde Fransız kadını asli tabiiyetini kaybederek kocasının tabiiyetini iktisap eder. (21)

C — Türk mevzuatı :

Türk hukukunda evlenmenin tabiiyete tesiri mevzuunda kabul edilen esasların bugünkü hallerini alıncaya kadar hangi tekâmül merhalelerinden geçtiklerini tetkik etmek bu mevzuda bir tarihçe yapmayı zaruri kılmaktadır.

1 — Tarihçe :

a. Tabiiyeti Osmaniye Kanunundan evvelki durum :

Müslüman memleketlerdeki ahali; hukuki statü bakımından başlıca üç kısma ayrılmakta idiler. Bunlar müslümanlar, zimmiler ve müstemenlerdi. Birinci ve ikinci guruba dahil olanlar tebaa sayılıyorlardı, bunların dışında kalan müstemenler ise Darül İslâma aman ile giren yabancılar olarak addediliyorlardı. Şer'i hukuka göre müstemen olan bir kadın müslüman yahut zimmi bir Osmanlı ile evlenirse Osmanlı tabiiyetini alırdı. Yani kendi tabiiyetini kaybederdi. Buna mukabil yabancı ile evlenen Osmanlı kadını kendi öz tabiiyetini kaybetmiyordu. (22)

Bundan istifade ile 1868 tarihli kanunla yabancılar Türkiye'de gayrimenkul edinme haklarını iktisap edinceye kadar Osmanlı kadınlarla ev-

(21) Yörük, Abdülhak Kemal, Adı geçen makale, s. 128, 129.

(22) Berki, Osman, Adı geçen makale s. 48-49.

lenerck edindikleri gayrimenkulleri karılarının namına tescil ettiriyorlardı (23).

b. Tâbiyeti Osmaniye Kanunundan sonraki durum :

28 Ocak, 1284 tarihli kanunun 7 nci maddesinden anlaşıldığı veçhile Osmanlı kadını yabancı ile evlenirse tabiiyetini kaybeder ve kocasının tabiiyetini alırdı. Aksi hal için kanunda hiç bir sarahat olmadığına göre denilebilir ki Osmanlı ile evlenen yabancı kadınlar da Osmanlı tabiiyetine geçerlerdi (24).

c. Türk vatandaşlığı kanununa göre (25).

1312 sayı ve 28 Mayıs, 1928 tarihli Türk vatandaşlığı kanununun 13 üncü maddesinin 2 nci fıkrası gereğince «Ecnebilerle evlenen Türk kadınları Türk kahrılar». Böylece evlenmenin Türk kadınının tabiiyeti üzerinde otomatik bir tesiri kabul edilmemektedir. Yalnız bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren vuku bulan evlenmelerde kadının hüviyet cüzdanına evlendiği kimsenin kim olduğu ve sair hususiyetler hakkında malûmat kabilinden serh verilir (26).

Aynı kanunun 13 üncü maddesinin 1 inci fıkrasında ise aynen şu ibare yazılıdır. «Türklerle evlenen yabancı kadınlar Türk vatandaş olurlar.»

Adı geçen fıkranın yukarıya almış olduğumuz hükmünden anlaşıldığı veçhile Türk kanun vazîi ailede tabiiyet birliği prensibini benimsemiştir. Türklerle evlenen yabancı kadınların kendi millî kanunlardaki bu hususla ilgili hükümlerin şu veya bu şekilde olma ihtimalleri nazarı itibara alınmaksızın tabiiyetlerinin evlenme hadisesi ile kanunun emri icabı (de Plein droit) ortadan kalkarak kocalarının tabiiyetine izafe olunacağı serahatle kabul edilmiştir.

(23) Gündüz, Hikmet, Adı geçen makale.

(24) Berki, Osman, Adı geçen makale, s. 49.

(25) Türk vatandaşlığı kanunu, 3 üncü tertip düstür, Cilt 9, s. 994.

(26) Berki, Osman, Adı geçen makale s. 50.

Madde 110 «Evlenmenin tamamiyeti d'ni merasimin icrasına mütevakıf değildir».

Yukarıya almış olduğumuz maddeler evlenmenin sadece şekli cepheleleriyle alâkalı maddelerdir. Sayın Osman Berki Devletler hususi Hukuku kitabında bu kabil ilân ve şekle taalûk eden hususların âmme intizamı ile ilişkin olmalarından ötürü Türk kanununun tatbik edilmesi lâzım geldiğini ileri sürmektedir. Medeni Kanunumuzun 88-96 maddelerinde evlenme ehliyeti ve manilerinden bahsedilmiştir. Kanunumuzun bu fasıl altında toplamış olduğu hükümleri tetkik etmiyeceğiz, zira bahs'imiz evlenmenin Türk hukukunda tabiiyete tesiri meselesidir. Evlenme hadisesinde Türk tabiiyet'inde bulunan taraf için kanunumuzun adı geçen maddelerindeki ehliyet ve mânilere taalûk eden hususların tamamiyeti elbette ki göz önünde bulundurulacaktır. Yabancı tabiiyetinde olanlara gelince 1330 tarihli kanunun 4 üncü maddesi gereğince «..... şükadar ki gayri müslim tebaayı ecnebiye müteallik olup da akit ve feshi nikâh ve tefriki ebdan ve ubuvvet ve neseb ve tebenni gibi hukuku aileye ehliyete müteallik bulunan bu dâvaların Mehâkimi Osmaniyede rüyet edilebilmesi tarafeynin birriza müracaatına mütevakkıftır. Ve bu suretle intizamı âmme'i devlete mugayyir olmamak şartıyla alâkadarların hükümeti metbuaları kavaninine tevfikân muamele olunur», şeklindeki ifadedden anlaşıldığı veçh'le yabancıların ahkâmı şahsiyesine binnetice evlenmelerinin asli şartlarına prensip itibarile millî kanunlarının uygulanması lâzım gelmektedir (28).

Böylece tarafların millî kanunları gereğince ehliyet ve mâni bakımından hiç b'ir noksanı olmıyan evlenmeler usulüne uygun olarak aktedilmişlerse, bunlar sahih evlenmelerdir ve tabiiyete tesir edebilecek kudrettedirler.

O halde yukarda saydığımız özellikleri haiz olmıyan evlenmeler sahih olmayıp dolayısıyla tabiiyete tesir kabiliyetleri yoktur. Ezcümle imam nikâhı ile aktedilen evlenmeler değil sahih olmamak hukuk na-

(28) Berki, Şakir, Türk Hukukunda Evlenmenin Asli Şartlarından Doğan Kanun İhtilâfları, Ank. Ünî. Hukuk F. Yay. 1953 Ankara, s. 4.

zarında yok evlenmelerdir. Bâzan evlenmek yabancı kadına evlendiği erkeğin sadece tâbiyetini izafe etmekle kalmıyor, isim, paye, şöhret gibi şeyler kazandırdığı gibi başka yollarla elde edemediği bir takım imkânları da sağlar. Eğer evlenme hâdisesinde taraflardan birinin hakiki maksadı bu şekilde evlenmeyi gayesine ulaştıracak bir vasıta olarak kullanmaksa bu nevi evlenmelere câli evlenmeler (Mariage fictif) denir. Bilhassa İsviçre'de çok görülen bu kabîl evlenmeler kanunlarla yasak edilmişler ve kendilerine sahih bir evlenmenin hükümleri tanınmamıştır. Bizim hukukumuzda ise (kanunlarımızda) buna benzer önleyici bir hüküm görülmediği gibi ne ahlâk ve âdaba aykırıdır ve ne de hakkın suiistimali sebeplerinden hareketle iptal edilememektedirler. Yalnız 3529 sayılı kanunun 25 inci maddesi hükmüne girenlerin bu yolla evlenerek bir başka deyimle bu nevi evlenme ile Türk tâbiyetini iktisap etmelerine imkân verilmemiştir (29). (Maddeye bak. s. 12).

E — Tâbiyete tesiri bakımından evlenmenin zevali :

Evlenme muhtelif sebeplerle zeval bulur. Bunlar ölüm, boşanma, fesih ve iptal edilme halleridir. Fesih ya nisbî butlan sebeplerinin mevcudiyetinden ötürü yahut da talep üzerine gaiplik kararından sonra hâkim tarafından verilen kararla vukubulur. Butlan sebepleri Medenî Kanunumuzun 112 nci maddesinde yazılı olanlar ise bunlar mutlak butlan sebepleri, 115 ile 120 nci maddelerinde yazılı olanlar ise bunlar da nisbî butlan sebepleridir.

Evlenmenin yukarıda sıraladığımız sebeplerden ötürü zeval bulabilmesi için a — Ölümün vukubulması, b — Boşanmanın Yargıtayın tasdikından geçmesi veya temyiz süresinin aşılmış olması lâzımdır, c — Gaiplik evlilik halinin zevali için kâfi değildir, hâkimden fesih kararı almak gerektir, d — Keza iptal edilen evlenmenin mutlak butlan sebeplerinin birisi ile mâlûl, feshedilen evlenmenin ise nisbî butlan sebeplerinden biri ile mâlûl olması gerektir.

Acaba mutlak veya nisbî butlan sebeplerinden biri ile mâlûl olan evlenme hangi âna kadar hüküm ifade eder? Hangi âna kadar sahih bir

(29) Berki, Osman, Adı geçen makale, s. 51.

evlenmenin bütün neticelerini doğurur? Bu hususta Medenî Kanunumuzun 124 üncü maddesi gerekli bilgiyi vermektedir. «Evlenmenin butlanı ancak hâkimin kararı ile hüküm ifade eder. Evlenme mutlak bir butlan ile mâlûl olsa bile hâkimin kararına kadar sahih bir evlenmenin bütün hükümlerini ifade eder».

Evlenme ile Türk vatandaşlığını iktisap etmiş sabık yabancının evlenmenin yukarıda saydığımız sebeplerden biri ile usulüne uygun olarak zeval bulması halinde vatandaşlık durumu ne olacaktır?

Bu suale 1312 sayılı Vatandaşlık Kanunumuzun 13 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında şu şekilde cevap verilmektedir. «Evlenme ile tâbiyeti değiştirmiş olan sabık yabancı kadınlar Türk kocalarından herhangi bir sebeple evlilik halinin zevali ile ayrıldıkları tarihten itibaren üç sene zarfında tâbiyeti asliyelerine rücu edebilirler».

Üç sene içinde bu haklarını kullanmadıkları takdirde durum ne olacaktır? Bu hususta kanunda bir sarahat olmadığına göre Türk vatandaşlığından ancak kanunun 7 nci maddesi gereğince Dahiliye Vekâletinden müsaade istihsal etmek suretiyle çıkabileceklerdir ki bu yol herkesçe açıktır. Dahiliye Vekâleti böyle bir müsaadeyi verip vermemekte serbesttir.

Vatandaşlık Kanunu sabık yabancı kadının bu üç senelik müddet içerisinde aslî tâbiyetine dönmek üzere option hakkını kullandığı takdirde Türk babadan çocuğu yoksa ikametgâhını yabancı memleket'e nakletmesini âmirdir. Bu ifadeden, Türk babadan çocuğu varsa böyle bir mecburiyetin olmadığı açıkça anlaşılmaktadır.

Acaba hâkimin vermiş olduğu butlan kararından sonra sabık ecnebi kadının eski tâbiyetine dönmesi mevzuunda onun başlangıçta hüsnüniyetli veya suiniyetli oluşunun ne gibi rolü olacaktır? Yani butlan kararından sonra her kadın (sabık ecnebi) üç senelik rücu hakkını kullanabilir mi? Bu suale Medenî Kanunumuzun 126 ncı maddesi şu şekilde cevap vermektedir. «Hüsnüniyetle evlenen kadın, feshine hükmedilmiş olsa bile evlenme ile iktisap ettiği vaziyeti muhafaza eder; fakat evlen-

1 — Evlenme yoluyla vatandaşlık (De plein droit) kanunun emri icabı olarak otomatik bir surette iktisap edilir. Başkaca bir muameleye ihtiyaç yoktur.

2 — Ancak evlenmenin zevalinden sonra bir option hakkı bahis konusu edildiğine göre tâbiyet evlenme müddetince devam eder.

3 — Anayasamızın 38 inci maddesinin «Türkiyede din ve ırk ayırt edilmeksizin vatandaşlık bakımından herkese Türk denir», şeklindeki ifadesinden anlaşıldığı veçhile bu yolla iktisap edilmiş tâbiyetle aslî tâbiyet arasında bir fark gözetilmemektedir. Tek fark vatandaşlık kanununun 11 inci maddesinin aşağıdaki hükmü ile gözetilmiştir (31).

V — Netice

Yukarıda izahına çalıştığımız sistemlerden birlik prensibine yer vermiş olan vatandaşlık kanunumuz bir başka deyimle bu hususla ilişkin mevzuatımız muhtelif c'hetleri ile faydalı olmakla beraber kusurdan âri sayılamaz. Ezcümle çeşitli ihtilâflara sebep olabilecek karakterde çifte tâbiyete derpiş ettiği hükümlerle yer vermiştir. Şöyle ki bir Türkle evlenen Amerikalı kadın kendi kanunlarına göre Amerikalı bizim kanunlarımıza göre Türktür. Keza 1 Kânunusani 1929 tarihinden itibaren Türkiye'de doğan ecnebilerin çocukları bir iki istisnanın dışında Türk adedilmişlerdir. Bu ecnebi kan esasını kabul eden bir memlekete mensup ise burada yine çifte bir tâbiyetle karşı karşıyayız.

Kanaatimizce bu hususları kanun koyucunun göstermiş olduğu bir zuhul olarak addetmekte isabet yoktur. Zira değil Türkiye hemen her memleket bugün için kanun yapma ve tatbik etme mevzuundaki yetkilerine kıskançlıkla bağlıdırlar. Böyle olunca birbirlerinden habersiz ve bir diğerrinin bu mevzuda derpiş etmiş olduğu hükümleri nazarı iti-

(31) V.K. Madde 11 «Türkiye Cumhuriyetini dahili ve harici emniyetine mugayyir ef'al ve harekâta tasaddi etmek veya askerlik hakkındaki kanunların emrettiği mükellefiyetleri ifa etmemek aslen Türk olanlar için ıskatı mucip olmadığı halde sonradan Türk vatandaşlığını iktisap edenlerin tâbiyetten ıskat edilmesine inta' edebilir.»

bara almağa lüzum görmeyen kanun koyucuları hemen her memlekette bu kabil boşlukların doğuşuna sebep olmuşlardır.

Milletlerarası teşekküllerin bu kabil memleketlerarası ihtilâf konusu olabilecek istidatta olan meselelere el koyması ve müntesip devletlerin riayet edecekleri kararlar alması **ve bu kararların üye memleketler mevzuatlarında müsbet bir şekilde inikâs edebilecek kudrette olması** bu kabil ihtilâfların önlenebileceği ümidi ile temenniye şâyandır.

—oO—

Temyiz Kararları

HUKUK BÖLÜMÜ

Kiraya verenin ihtiyacının, kiralanan yerin ancak bir kısmı ile karşılanması mümkün olan hallerde, kiralanan yerin tamamının boşaltılmasına karar verilmesi 6570 sayılı kanunun ruhuna aykırıdır.

Temyiz Hukuk Heyeti Umumiyesi

Esas : 6/13 — Karar : 8

Vramşabuh Mazlumyan vekili avukat Mayer Haravon tarafından İsmail Kemal Akpınar aleyhine açılan tahliye dâvasının yapılan muhakemesi sonunda: Mahallinde yapılan keşif ve ehli-vukuf raporuna göre, dâvacının ihtiyacı dâvalı kiracısının tuttuğu kısımdan bir odanın kendilerine terki ile bertaraf olabileceğinden dâvalının kirası altında olan kapıdan girildikten sonra ikinci kattaki merdiven başında mevcut bir odanın tahliyesiyle mülk sahiplerine bırakılmasına diğer tehliye sebebi ve akdin feshi bahis mevzuu olmadığından reddine dair İstanbul 9 uncu Sulh Hukuk Hâkimliğinden verilen 9/4/957 gün ve 182 sayılı ilâmın temyizden tetkiki dâvalı vekili avukat Cemil Anlı tarafından istenilmesine mebni temyiz Mahkemesi Altıncı Hukuk Dairesince; Dâvalının muvafakatı olmadıkça kira akdinin tecezzi ettirilerek dâvacının ihtiyacı sebebiyle mecurun bir odasının tahliyesine karar verilmesi yolsuz olduğu beyaniyle bozulmuş olmakla; yeniden yapılan muhakeme neticesinde: Evvelce verilen hüküm usûl ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan ve saireden bahsiyle ısrara karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Dâvalı İsmail Kemal Akpınar vekili avukat Cemil Anlı

TEMYİZ KARARI

Hukuk Heyeti Umumiyesince bittetik; ısrarı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

6570 sayılı kanun olağan üstü hallerin meydana getirdiği iktisadî sıkıntılar karşısında kiracıların ve kiraya verenlerin zıt menfaatlarını uzlaştırmak maksadiyle çıkarılmıştır. Her kanunda olduğu gibi bu kanunun hükümlerinin tefsirinde de onun lâfzı ile beraber ruhunun diğer tâbirle gayesinin gözönünde tutulması esastır. Kiraya verenin ihtiyacının bu hâdisede olduğu gibi kiralanan yerin ancak bir kısmı ile ve gereği gibi karşılanması mümkün olan hallerde (ki mesken kiralarında böyle durumlar daha ziyade istisnaidir.) Kiralanan yerin tamamının boşaltılmasına karar verilmesi, hususî bir kanun olan 6570 sayılı kanunun ruhuna aykırıdır. Bu hususî hüküm karşısında Borçlar Kanununun umumî hükümleri uyarınca akdin bir kısmının hükümsüz sayılamıyacağı yollu düşünce, doğru görülemez. Kira parasının, kiralanan yerden kiracının istifadesinin devam ettiği kısım ve 6570 sayılı kanunun hükümleri gözönünde tutularak taraflar arasında kararlaştırılması mümkündür ve kiracı, kiralanan yerin tamamından çıkmayı menfaatına uygun bulursa hiç şüphe yok ki o yerı tamamiyle boşaltmaya salâhiyetlidir ve bu salâhiyetini en geç kiralanan yerin bir kısmının kiraya verene teslimi sırasında kullanılabilir. Tatbikatta mesken olarak kiraya verilmiş yerin ancak bir kısmının kiraya verene teslimile kiraya verenin ihtiyacının tamamiyle ve hakkiyle karşılanması durumunun daha ziyade istisnâî bir mahiyet arzemesi esasına dayanılarak 6570 sayılı kanunun kiracının çıkarılmasına ait hükümlerin mutlak şekilde kiracı aleyhine tatbiki gerektiği iddia edilemez. Zira bu iddianın kabulü, kanunun belli bir ihtiyacın karşılanması maksadile kiracıya karşı tanıdığı bir salâhiyetin hedefini aşan şekilde kullanılmasını caiz görme mânasına gelir ki bir salâhiyetin bu şekilde kullanılması afakî iyi niyet esaslarıyla uzlaştırılmaz. Hâdisede kiracının kirası altındaki iki kattan ikinci katta bulunan bir odadan kiracının çıkarılmasına karar verilmiş ve kiracının dâvanın tamamiyle reddi gerektiği esasına dayanarak temyiz isteğinde bulunmuş olması itibarile ve bir an için kira akdinin bölünemeyeceği cihetle ve sabit olan ihtiyaç dolayısıyla kiracının kiralanan yerden tamamiyle çıkarılması gerekeceği farzedilse dahi temyiz eden aleyhine karar verilmesinin usûl bakımından mümkün olmaması sebebiyle dahi temyiz itirazlarının reddi gerektir. NETİCE: İtirazların reddiyle

diği veraset senedinin iptalini isteyemeyeceği düşünülmeden yazılı şekilde karar ittihazı yolsuz olduğu beyaniyle bozulmasına karar verilip mahalline iade kılınmakla; yeniden cereyan eden muhakeme neticesinde: Evvelce verilen hüküm usûl ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan ve saireden bahisle ısrara karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Ve murafaa isteyen. Dâvalılar vekilleri avukat Saffet Nezihi Bölükbaşı ve Tahsin Yesari.

TEMYİZ KARARI

Murafaa icrası için tâyin olunan 29-ocak-1958 taihine müsadif Çarşamba günü muayyen zamanda mümeyyiz dâvalılar vekilleri avukat Saffet Nezihi Bölükbaşı ve Tahsin Yesari ve mümeyyezünaleyh dâvacılardan Rifat Akıllıoğlu vekili avukat Mes'ude Varol gelerek hazır olup, mümeyyezünaleyh diğer dâvacılar vekilinin ise usulüne tevfikân vâki tebligata rağmen gelmediği haber verilmekle vekili mumaileyhin gıyabında murafaaya devam olunması karargir olduktan ve temyiz müddeti hakkında mümeyyezünaleyh vekilinin bir diyeceği olmadığı sorularak ve temyiz lâyhâsının müddeti kanuniyesinde verilip kaydedildiği bittetkik anlaşıldıktan ve hukuk hey'eti umumiyesince hazır bulunan taraflar vekillerinin şifahi izahları dinlendikten sonra vak- tın ademi müsaadesinden dolayı işin tetkik ve karara bağlanmasının başka bir güne bırakılması tensip kılınmıştı.

Bugün Hukuk Heyeti Umumiyesince dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü :

Dâvacılar, dâvalıların haksız olarak istihsal ettikleri veraset belgesine dayanarak aleyhlerine men'i müdahale dâvası açtıklarını tapu kaydında mâlik olarak gözüken kadioğlu Osman bin Halil ile dâvalıların irs bakımından hiç bir ilgileri bulunmadığını bu sebeple dayandıkları veraset belgesinin iptaline karar verilmesini istemişlerdir. Her ne kadar Kadioğlu Osman bin Halil ile dâvacıların da bir ilgisi bulunmadığı anlaşılmakta ise de dâvalılar, istihsal ettikleri bu veraset belgesiyle dâvacıların haklarına müdahale etmektedirler. Veraset belgesinin hakikaten uygun olmadığının sübutu halinde, dâvacıların hakları tecavüzden ma-

usul ve kanuna uygun bulunmuş olduğundan ve saireden bahisle ısrara karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN : Dâvacı Nuriye Çarker vekili avukat Necati Ersoy

TEMYİZ KARARI

Hukuk hey'eti umumiyesince bittetkik; ısrarı mutazammın olan son hükmün müddetinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra icabı görüşülüp düşünüldü:

Dâvacı, dâvalı iş veren tarafından işine haksız olarak nihayet verildiğinden bahisle ihbar ve kıdem tazminatı tutarının tahsiline karar verilmesini istemiştir. Mahkemece yapılan inceleme sonunda dâvacının, bir hafta izin almasına rağmen, izninin hitamında işe gelmeyip, ancak izin müddeti bittikten bir hafta sonra geldiği tesbit olunarak dâvalı idarenin tasarrufunun haklı sebebe müstenit bulunduğu neticesine varılmış ve dâva da bu sebeple rededilmiştir. Her ne kadar Borçlar Kanununun 11 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmünce, kanunda başka bir hüküm bulunmayan hallerde, kanunun koymuş olduğu şekil, irade beyanının muteberlik şekli ise de; bu umumî hükme ve iş kanununun 6 ncı maddesi hükmüne dayanılarak iş akdinin feshinin işçiye imza mukabilinde tebliğ veya ihbar edilip edilmediğinin araştırılmasına lüzum yoktur. İş Kanununun 6 ncı maddesinde belirtilen ve kanunda zikrolunan (ihbar) ve (tebliğ) lerin alâkadar kimseye imza mukabilinde yapılmasını şart kılan hüküm, bir muteberlik hükmü olmayıp ancak isbat şekline mütaallik bir hükümden ibarettir Çünkü, Borçlar Kanunu hizmet akdinin muteberiyetini hususî bir şekle tâbi tutmadığı gibi (madde : 314), İş kanunu da iş akdinin sıhhatini her hangi bir şekle tâbi tutmamıştır. Hal böyle olunca İş Kanununun 6 ncı maddesine istinadedilerek iş akdinin feshinin sıhhatini , yazılı şekle riayetle bağlamak doğru olmaz. Aksi takdirde muteberliği hususî bir şekle bağlı kılınmaya bir akdin feshi, kanunda bir sarahat mevcut olmamasına rağmen, hususî bir şekle tâbi tutulmuş olur ki, bunun doğru olamayacağı aşikârdır. Esasen bahis konusu 6 ncı maddenin yazılış tarzı da derpiş edilen hâlin bir muteberiyet şekli olduğunu kabule müsait değildir. Kanun vâzının maksadı bir mu-

teberlik şekli tesis etmek olsaydı madenini «bu kanunda zikrolunan (ihbar) ve (Tebliğ) lerin muteber olması için alâkadar kimseye imza karşılığında yapılması lâzımdır.» Şeklinde yazılması icabederdi. Nitekim akdin muteberiyeti şartının hedef tutulduğu ahvalde kanun vâzı bu tarzdaki ifadeyi ihtiyar etmiştir. Bu mevzuda Borçlar Kanununun 213. 238 ve 484 üncü maddeleri hükümleri misâl olarak gösterilebilir. Bu maddelerle gayrimenkul bey'inin muteberiyeti, resmî senede rabdedilme sine, hibe taahhüdünün muteberiyeti yazılı şekilde yapılmasına, kefaletin sıhhati; şekli tahrîriye riayet olunmasına bağlanmış ve böylece bu unsurlar bir sıhhat ve muteberiyet şekli olarak maddelerde açıkca gösterilmiştir. Bu itibarla İş Kanununun 6 ncı maddesindeki ihbar ve tebliğ şeklinin bir muteberiyet şekli olmayıp bir isbat şeklinden ibaret bulunduğunun kabulü doğru olur ve dâvalının İş Kanununun 16 ncı maddenin (6) bendine tevfiakan akdi derhal fesettiğine dair iradesini, işçiye yazılı olarak tebliğ edip etmediğinin araştırılmasına lüzum ve zaruret kalmaz. Bu itibarla vârid olmyan temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan ısrar kararının ONANMASINA 12/2/1958 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

M. K. un 366 ncı maddesi, erkek hısımlar için vasiliği kabul mecburiyetini koymuş olmasına göre, mahcur ile amcası olan vasi arasında müşterek malların mevcudiyeti, aynı kanunun 368/3 bendinde kasdedilen menfaat zıddiyetinin mevcut sayılması için bir delil telâkki olunamaz.

Temyiz İkinci Hukuk Dairesi

Eşas : 26 — Karar : 353

Elif Ayşe Bilmez tarafından yaşının küçüklüğü sebebiyle kendisine amcası Süleyman Bilmez'in vâsi tâyinine mütedair 10/12/957 tarih ve 274/269 sayılı karara karşı vâki itiraz üzerine yapılan muhakeme sonunda: vasi Süleyman Küçük, Elif Ayşeyi dilsiz Halil İbrahim nam şahısla evlendirmek için tazyik ettiği gibi Süleyman ile küçüğün gayrimenkullerinin kayden müşterek olup bu suretle aralarında menfaat zıddiyeti bulunduğu ve dolayısıyla bu hal küçüğün zararını mucip olacağı cihetle

liği kendisine terk edilmiş ve bu sebeple ekip 1953 yılında harman haline getirmiş olduğu buğday hasılâtını dâvalı jardarma marifetiyle al-dırarak yediemine teslim olunduğundan tesbit edilen 453 lira 60 kuruş hasılât bedelinin dâvalıdan tahsili istemine dairdir.

KARAR : Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, tesbiti delâil dosyası münderecatına yerinde yapılan keşif ve tapu uygulamasına ve dinlenen şahitlerin şahadetine göre sabit olan rençber hakkı çıktıktan sonra kalan 266 lira 80 kuruştan dâvalının 7/32 hissesine düşen miktarın tenziliyle bakiye tohum bedeliyle birlikte 215 liranın dâvalıdan tahsiline ve ziyade iddianın reddine karar verildiği hakkındadır.

TEMYİZ EDEN : Dâvalı vekili Avukat Rifat Akşit.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteminin süresi içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü :

Mahsul arzın semeresi olup arz sahibine veya ondan istifadeye hakkı olan kimseye aittir. Herne kadar dâvalının gayrimenkulün 7/32 hissesine tapu ile mutasarrıf bulunduğu anlaşılmakta ise de, müşterek mülkiyette hissedarlardan her birinin hakkı; gayrimenkulün her cüzüne sarî ve şâmildir. Medeni kanunun 625 inci maddesi gereğince hissedarlardan her biri diğer hissedarların haklarıyla kabili telif oldukça gayrimenkulün tamamından istifadeye salâhiyetlidir. Bu vaziyette hâdisede dâvalının gayrimenkulün tamamından istifadesi asıl olduğundan arzın semeresi olan ve dâvacı tarafından ekilmiş bulunan mahsulün tamamının dâvalıya verilmesi icap ederken bu cihetten zuhûl edilerek yazılı şekilde dâvalının 7/32 hisseye sahip olduğundan bahsile mahsulün bu hisseye isabet eden kısmının dâvalıya ve bakiyesinin dâvacıya aidiyetine karar verilmesi yolsuz ve bozma dileği bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bu sebepten (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı 745 kuruş temyiz masrafının haksız çıkacaktan alınmasına 4/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

faanın tevsiine muvafakat etmediği anlaşılmış olmasına binaen yerinde olmayan bozma dileğinin reddiyle Usûl ve Kanuna uygun olan Hükümün (TASDİKINA) ve aşağıda yazılı 704 kuruş harc ve damga pulunun temyiz edenden alınmasına 28/1/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Çayırılı Sulh Hukuk Hâkimliğinden verilen bir kararın kanun nef'ine bozulduğu hakkında

Temyiz Üçüncü Hukuk Dairesi

Esas : 2681 — Karar : 2288

Mehmet Çetinkaya tarafından Naf'iz Alptekin aleyhine açılan ve dâvalı ile aralarında haricen tanzim edilen 30 lira değerindeki gayrimenkul satış senedinin tarihini dâvalı 934 yılı göstermek suretiyle müruruza-mandan istifade etmek istemiş olduğundan tarihi sahte olan senedin iptali istemine mütedair bulunan dâvanın yapılan muhakemesi sonunda : Sabit görülmeyen dâvanın reddine dair Çayırılı Sulh Hukuk Hâkimliğinden verilen 28/10/1957 günlü ve 89/81 sayılı hükmün temyizden incelenerek (dâva konusu senet hakkında verilen 1/9/1957 günlü ehli-vukuf raporunda her ne kadar senetteki pul üzerinde bir tahrifat görülmemiş ise de senetteki yazıların sabit kalem ile yazılıp bilâhare mürekkep ile üzerinden geçildiği ve senedin tanzimi sırasında kullanılan pul kaldırılarak yerine başka pul konulduğu ve üzerindeki tarih ve yazıların sonradan yazıldığı ve pul yanındaki Abdürrahman yazısının da (M) harfinin pul dışında kalan kısımda sabit kalem görülüp diğer kısımda görülmemesi ve 934 tarihinden evvel çekilen hattın kâğıt kısmında sabit kalem görülüp pul kısmında görülmemesi evvelki pulun sonradan değiştirildiği kanaatını teyit ettiği bildirilmesine göre dâvalıya bir yemin tevcihi ile neticesine nazaran karar ittihazi gerekli iken dâvanın sübut bulmadığından bahsile yazılı şekilde red kararı verilmesi) yolsuz olduğundan bahsile Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427 ncı maddesi gereğince kanun nef'ine (Bozulması) C. Baş Müddeiumumiliğinin 28/3/1958 tarih ve 1 sayılı tebliğnamesiyle istenilmekle dosyadaki bütün evrak okunup gereği düşünüldü :

TEMYİZ KARARI

Dâva konusu senet hakkında verilen 1/9/1957 tarihli ehlivukuf raporunda senedin tanzimi sırasında kullanılan pul kaldırılarak yerine bir başka pul konulmuş ve üzerindeki tarih ve yazıların sonradan yazılmış olduğu açıkça belirtildiği ve dâvacı da pul üzerindeki tarihin tahrif edildiğini ileri sürdüğü göz önünde tutulmadan ve karar yerinde mezkûr bilirkişi raporunun kabul edilmemesi sebebi açıkça belirtilmeden yazılı bir kilde dâvanın reddine karar verilmesi yolsuz ve tebliğname münderecatı bu itibarla vârit bulunmuş olduğundan usulün muaddel 427 nci maddesi uyarınca temyiz olunan hükmün kanun yararına (BOZULMASINA) ve kararın bir suretinin Adliye Vekâletine gönderilmesine ve dosyanın C. Müddeiumumiliğine iadesine 7/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

İcra ve İflâs kanunu hükümlerince iptaline karar verilen akit - hükümsüzlüğün makale teşmili

1 — İcra ve İflâs Kanununun 278, 279 ve 280 inci maddelerinde, bu maddelerde hedef tutulan bütün akitlerin bâtil olduğu bildirilmiş ve bununla ilgili olan aynı Kanunun 283 üncü maddesinde herkesin aldığını geri vermekle mükellef olduğu ve alacaklının eski haklarını muhafaza edeceği kabul edilmiştir ki bütün bu hükümler, iptal edilen akdin hükümsüzlüğünün makabline teşmil edildiğini açıkça göstermektedir.

2 — Hukuk dilimizde bir akdin bâtil olması demek, yapıldığı andan itibaren bir hüküm meydana getirmemesi demektir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 1742 — Karar : 4329

DÂVA : Tarafların hissedar oldukları fındık mahsulünden müvekkilinin hissesine düşen 894 kilo fındığı dâvalının vermemiş olduğundan bahsile, mevcutsa aynen değilse bedeli olan 1207 liranın dâvalıdan tahsiline karar verilmesi isteginden ibarettir.

KARAR : Tafsilatı ilâmında yazılı olduğu üzere, şahadet bilirkişi raporu ve Ticaret Borsası cevabıyla subut bulan 466 lira 69 kuruşun dâvacılardan Güllüšana ve 255 lira 4 kuruşun da diğer dâvacı Emine'ye ait

olmak üzere dâvalıdan tahsiline ve fazla isteğin reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Dâvalı adına Sıddık Bayraktaroğlu.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğ'nin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

1 — Mahkeme dâvacılardan Güllüşana üçüncü şahıs Ali tarafından devredilmiş bulunan ve sonradan İcra ve İflâs kanunu hükümlerince açılmış olan iptal dâvası sonunda, Güllüşanın elinden alınmış bulunan hissenin de iptal kararının kesinleşmesi tarihine kadar dâvacının mamelekine dâhil bulunduğunu kabul ederek dâvacıya o hissenin karşılığı olan mahsulden hak ayırmıştır. Halbuki İcra ve İflâs Kanununun 278, 279 ve 280 inci maddelerinde bu maddelerde hedef tutulan bütün akidlerin bâtil olduğu bildirilmiş ve bununla ilgili olarak aynı kanunun 283 üncü maddesinde herkesin kendi aldığını geri vermekle mükellef olduğu ve alacaklının eski haklarını muhafaza edeceği kabul edilmiştir. Bütün bu hükümler iptal edilen akdin hükümsüzlüğünün makale teşmil edildiğini açıkça göstermektedir. Esasen Hukuk dilimizde bir akdin bâtil olması demek, yapıldığı andan itibaren hüküm meydana getirmemesi demektir. Mahkemece bu cihetler gözönünde tutulmaksızın Güllüşanın Ali den devralmış olduğu hisseye karşılık Güllüşan'a mahsul payı ayrılmış olması kanuna aykırı ve dâvalıların bunu hedef tutan itirazları yerindedir. Hâdisede Usulün 443 üncü maddesindeki hükümden önce İcra ve İflâs Kanununun az yukarıda anılan maddesindeki esasa ait hükmün tatbiki gerektir.

2 — Hükmün dayandığı gerektirici sebepler karşısında diğer temyiz itirazları yersizdir.

NETİCE : Dâvacı Emine Baş hakkındaki kararın (Tasdikına) ve Güllüşan hakkındaki kararın yalnız birinci bentte gösterilen sebepten (BOZULMASINA) ve diğer itirazların reddine ve aşağıda yazılı tasdik harcının dâvalıdan ve bozma harcının da ileride haksız çıkacak taraflardan alınmasına 2/7/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

diseye 10 senelik müruruzamanın tatbik edilmiş olması kanuna aykırı ve bu cihete dokunan temyiz itirazları yerindedir.

NETİCE : Temyiz olunan hükmün gösterilen sebepten (BOZULMA-SINA), 4/7/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

2490 sayılı kanuna göre kapalı zarf usulünde yazılan teklif mektubunda, fiyatın sadece rakamla gösterilmesi halinde mektubun ihtiva ettiği beyanın hükümsüz sayılması lâzımgelir.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 1789 — Karar : 4543

Taraflar arasındaki kanunsuz şekilde irad kayıt edilen teminat akçasının iadesi dâvasının redine dair adı geçen mahkemeden verilen hükmün müdeti içinde temyizden incelenmesi dâvacı adına avukat Nejat Özmen tarafından istenilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

2490 sayılı kanunun 32 nci maddesinin ikinci fıkrasında (teklif mektuplarında ve teklif olunan fiatların hem yazı hamde rakam ile açıklarak yazılması lâzımdır) edilmektedir. Borçlar Kanununun 11 inci maddesinin 2 nci fıkrasında ise kanunun kabul ettiği şeklin (aksi kanunda yazılı olmadıkça) bir muteberlik şekili olduğu ve irade beyanının Kanunî şekle bürünmüş olmadıkça hükümsüz olacağı esası benimsenmiştir. Bu itibarla kapalı zarf usulünde yazılan teklif mektubunda fiatın sadece rakamla gösterilerek bu rakamın ilişkin olduğu sayının ayrıca yazı ile de yazılmış bulunmaması halinde mektubun ihtiva ettiği beyanın kanun bakımından hükümsüz sayılması lâzım gelir. Zira 2490 sayılı kanunun diğer hükümlerinden bu mektupta aranan şekil şartının yerine gelmemiş olması halinde dahi teklifin muteber sayılacağı yollu bir esas kabul edlimiş olduğu anlaşılamamaktadır. Mahkemece bu kanunî esaslar gözönünde tutulmaksızın ve teklif mektubunun diğer şekil şartlarının gerçekleşmiş olması ve teklif edilen fiatın sadece rakamla yazılmış olmasına rağmen (55) lira kûsur kuruş olduğunun tereddüdsüzce anlaşılmaması sebepleriyle bu mektubun muteber sayılması kanuna aykırıdır.

Netice : Temyiz olunana hükmün gösterilen sebepten (BOZULMA-SINA) ve aşağıda yazılı temyiz harcının ileride haksız çıkacak tarafından alınmasına 15/7/957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Hastalığın artmış olması - dâva sebebinin değişmesi - muhkem kazziye

1 — Dâvacı bundan evvel rededilmiş bulunan dâvasına esas tutulan hastalığın artmış olması dolayısıyla yeni durumu gözönünde tutularak mâlûliyet derecesinin tesbitini sigorta kurumundan istemiş, kurum dâvacının bu isteğini yeniden reddetmiştir. Bu red tarihinden itibaren yeni bir itiraz müddeti işlemeğe başlar.

2 — Hastalığın artmış olması, dâva sebebinin değişmiş olması demektir ki bu durum, muhkem kazziye iddiasına engel olur.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 6728 — Karar : 4808

DÂVA : Dâvacının hastalığı sebebiyle kazanma gücünü %20 nisbetinde gaip etmiş olduğu Adlî Tıp meclisinde tesbit edildiği halde, dâvalı kurumca bu nisbet %3,96 olarak kabul edilerek dâvacıya her hangi bir tahsis yapılamıyacağı bildirilmiş olduğundan bahsile mâlûliyetinin yüzde yirmi olarak tesbitine karar verilmesei isteğinden ibarettir.

KARAR : Tafsîlâtı ilâmında yazılı olduğu üzere, dâvacının aynı hastalığa ait mâlûliyetinin tesbitine dair açtığı dâvasının sukûtu hak müddetinin geçmesine istinaden rededilmiş ve aynı iş hakkında iki defa hüküm caiz bulunmamış olduğundan dâvanın reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Dâvacı adına Halidun Dörter.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra Adlî ara verme dolayısıyla acele işleri görmeğe yetkili nöbetçi Hukuk Heyetince dosyadaki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Dâvacı bundan evvel rededilmiş bulunan dâvasına esas tutulan hastalığın artmış olması dolayısıyla yeni durumu gözönünde tutularak

malûliyet derecesinin tesbitini sigorta kurumundan istemiş bu kurum dâvacının isteğini yeniden reddedmiştir. Bu red tarihinden beri bir aylık itiraz müddeti geçmiş değildir. Mahkeme bu cihetleri gözönünde tutmadan hâdisede muhkem kaziye bulunduğunu kabul etmiştir. Hastalığın artmış olması dâva sebebinin değişmiş olması demektir. Bu itibarla şimdiki dâvanın dinlenmesine, bundan önce verilen mahkeme kararının engel sayılması, usulün 237 nci maddesi hükmüne aykırıdır. Yeni başvurma üzerine yeni bir itiraz müddeti işlemeğ başlayacağından mahkemenin itiraz müddetinin geçmiş olduğunu kabul etmesi de kanuna aykırıdır.

Netice : Temyiz olunan hükmün gösterilen sebeplerden (BOZULMASINA) 25/7/957 tarihinde ittifakla karar verildi.

İşçinin hastalığını haber vermesi akdi bozma sebebi

1 — Hasta olan işçinin hastalığının kendini bilemeyecek derecede ağır olması halî hariç istirahat almış olduğunu iş verene haber vermesi afaki iyiniyet kaidelerinin işçiye yüklediği borçlar arasındadır.

2 — İşçinin hastalığını yani rapor almış olduğunu iş verene haber vermesinin imkânsız olmadığı anlaşıldığı takdirde işçinin hareketinin afâke iyi niyet kaidelerine aykırı olduğu ve bu durumun İş Kanununun 16 ncı maddesi hükümlerince akdi bozma sebebi teşkil edebileceği gözönünde tutulmalıdır.

Temyiz Dördüncü Hukuk Dairesi

Esas : 10056 — Karar : 6801

DÂVA : Dâvalı idarede işçi olarak çalışan dâvacının istirahatlı olduğu bir zamanda isnat edilen bir suçtan dolayı tevkif edilmesi sebebiyle İş Kanununun 16 ncı maddesinin yersiz olarak tatbiki suretiyle ve tahliye edildiği gün işine son verilmiş olduğundan bahsile, bin lira kıdem tazminatının dâvalıdan tahsiline karar verilmesi isteğinden ibarettir.

Karar tafsilatı ilâmında yazılı olduğu üzere dâvacının istirahatlı bulunduğu bir zamanda beraat ettiği bir suçtan dolayı tevkif edilmiş ve tahliye edildiği gün haksız olarak İş Kanununun 16 ncı maddesine göre işine son verildiği ve bu suretle yapılan muamelenin kanun hükümlerine uygun olmadığı anlaşılmış olmasına binaen tahakkuk eden

788 lira 40 kuruş tazminatın dâvalıdan tahsiliyle dâvacıya verilmesine ve fazla isteğin reddine karar verildiğine dairdir.

TEMYİZ EDEN : Belediye adına Ali Bodur.

TEMYİZ KARARI

Temyiz isteğinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosya-
daki bütün kâğıtlar okunup gereği düşünüldü :

Hasta olan işçinin hastalığının kendini bilemeyecek derecede ağır
olması hali har'ç istirahat almış olduğunu iş verene haber vermesi afâkî
iyiniyet kaidelerinin işçiye yüklediği borçlar arasındadır. Mahkemece
bu cihet gözönünde tutularak dâvacının rapor aldığı tarih ile tevkif
edilmiş bulunduğu tarihe kadar hastalığı icabı durumunu iş verene ha-
ber veremeyecek bir halde olup olmadığı incelenmek ve hastalığını ya-
ni rapor almış olduğunu iş verene haber vermesinin imkânsız olmadığı
anlaşıldığı takdirde işçinin hareketinin afakî iyiniyet kaidelerine aykırı
olduğu ve bu durumun İş Kanununun 16 ncı maddesi hükümlerince
akdi bozma sebebi teşkil edebileceği gözönünde tutularak dâvanın red-
di cihetine gidilmek gerektir. Esasen İş Kanununun 16. maddesinde izin
almak veya haklı bir mazereti olmamak durumlarının aynı hükümde
tutulması da haklı mazeretinin izinde olduğu gibi işçinin işine gelemi-
yeceğinin iş veren tarafından öğrenilmiş olmasıyla aynı hükümde tutul-
duğu görülmektedir. Bunun aksinin düşünülmesi işletmelerin işleyiş
nizamını bozar.

Netice : Temyiz olunan kararın gösterilen sebepten (BOZULMA-
SINA) 14/11/957 tarihinde ittifakla karar verildi.

İskân evrakına uygun olarak yapılan tescilden sonra tahsisin yanlış-
lığı iddiası Adli Mahkemelerde tetkik olunamaz. Ancak tescilin iskân
evrakı müsbitesine uygun yapılmadığı hakkındaki iddialara mahkemece
bakılır.

Temyiz Beşinci Hukuk Dairesi

Esas : 6319 — Karar : 5479

DÂVA : Müvekkillerine iskân yoluyla verilen tarlada Salihlide iskân
gören ve müvekkillerine verilen tarlada hiç bir hakkı olmayan Azam

kızı Ayşe Gürün zühulen hissedar gösterilmiş ve bu suretle tapu kaydında hatâ edilmiş olduğundan bahsiyle Ayşe Gürün çıkarılması suretiyle tapu kaydının tashihine karar verilmesi istenilmiştir.

HÜKÜM: Bozma kararına uyularak yapılan muhakeme sonunda : Dâvacılara tahsis edilmiş olan 17/11/1929 gün ve 72 sayılı tapuda iskân tâbi tutulmadığı halde iskân edilmişcesine dâvalı Ayşe Gürün hissedarlar arasına girdiği anlaşıldığından tapudaki Ayşe Gür kaydının iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN: Ayşe Gür vekili avukat Suat Akıncı ve Maliye Hazinesine izafetle Malmüdüdü

TEMYİZ KARARI

Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı müzakere olundu :

İskân yoluyla gayrimenkul tahsisi üzerine tapuya düşürülen bir kaydın iskân evrakı müsbitesine uygun bulunması halinde tahsisin yanlış yapıldığı hakkındaki iddianın tetkiki idarî Mercie ait olduğundan mahkemede açılan dâvaya bakılamaz. Tapu kaydının iskân evrakı müsbitesine mugayyir olarak tesis edildiği hakkındaki iddiaya mahkemece bakılır. Uyulan bozma ilâmında izah edildiği üzere dâvacılar Azam kızı Ayşeye Alaşehirde tahsis yapılmadığı halde yanlışlıkla tahsis yapılmış gibi kayda geçtiğinden kaldırılması istenilmiştir. Mahkemece iddia saleti nazara alınmaksızın alelittlak dâvaya bakılamıyacağından bahsiyle vazifesizlik kararı verilmiştir. Bozma ilâmında ise iddianın tahkik ve tetkikiyle neticesine göre bir karar verilmesi lüzumuna işaret edilmiştir. Dosya içindeki iskân evrakı müsbitesine nazaran Azam kızı Ayşe lehine tahsis yapılanlar meyanında mevcut olup hissesi miktarı da gösterilmiştir. Binaenaleyh esasa geçilerek yapılan tetkikatta adı geçen Ayşe lehine tahsis yapılmış olduğu ve kaydın evrakı müsbiteye uygun bulunduğu anlaşılmasına göre dâvanın bu tetkikat neticesine göre reddi gerektiği halde Ayşeye ait kaydın iptaline karar verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları vârit bulunduğundan hükmün Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda

yazılı 700 kuruş temyiz masrafının ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 2/10/1956 tarihinde ittifakla karar verildi.

İskân tahsis muamelesinin iptali hakkındaki karar, salâhiyetli idari mercilerce kaldırılmadıkça, mahkemece bu kararın sebepleri tetkik edilerek tapu kaydının tashihine karar verilmez.

Temyiz Beşinci Hukuk Dairesi

Esas : 4881 — Karar : 4600

DÂVA : Tapuda kayıtlı olup 934 Senesindenberi müştereken sahip oldukları evlerinin iskân dairesinden yazılan müzekkere ile hazine adına kayıt edildiğinden bahsiyle Hazine adına yapılan kaydın iptaliyle kendi namlarına tesciline ve bu suretle vâki müdahalenin men'ine karar verilmesi istenilmiştir.

HÜKÜM : İlâmında yazılı sebeplere binaen dâvalı adına mevcut kaydın iptaliyle dâvacılar adına ipkasına karar verilmiştir.

TEMYİZ EDEN : Maliye Hazinesi.

TEMYİZ KARARI

Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı müzakere olundu :

Dâvacıların iskân yerini terketmeyeceklerine dair verdikleri 1949 tarihli taahhüt senedinin iptal kararını ortadan kaldıran bir vesika olması bahis konusu olamaz. Sıhhat Vekâletine yaptıkları müracaatın da reddolunduğu dosya içindeki Kaymakamlığın 15/6/1957 tarihli yazısında bildirilmiştir. İdarî bir tasarrufun kanunî sebeplere dayanıp dayanmadığının tetkiki idarî mercie ait olduğu ve iptal kararı yetkili mercie kaldırılmadıkça tapu kaydının tashihi hakkındaki dâvaya mahkemece bakılamıyacağı halde iptal kararındaki sebeplerin tetkik ve tahkikına girişilerek kanuna uymadığından bahsiyle dâvalı tarafa ait tapuların iptaline karar verilmesi yolsuzdur. Binaenaleyh dâvalı Hazinenin temyiz itirazları vârit bulunduğu hâkimin H. U. M. K. nun 428 inci maddesi

gereğince (Bozulmasına) ve aşağıda yazılı 550 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 30/9/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

İstimplâk olunan gayrimenkule 6830 Sayılı Kanunun 11 inci Maddesinde yazılı hususlar nazara alınarak kıymet takd'r olunmalıdır. Gayrimenkulün kısmî istimplâki halinde de 12 nci maddede yazılı hallerden hangisine uyduğunun tesbit ve tasrihi lâzımdır.

Temyiz Beşinci Hukuk Dairesi

Esas : 5624 — Karar : 4679

Mahmut Elbeyli vek'ili Avukat Hayri İlbeyli ile Kara Yolları Umum Müdürlüğü arasında mütekevvin istimplâk bedeline itiraz dâvasına dair Gaziantep Asliye İkinci Hukuk Hâkimliğinden verilen 20/6/1957 Tarih ve 845/485 sayılı hüküm dâvalı İdare vekilî Avukat Orhan Fikri Mutlu tarafından müddeti içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki kâğıtlar okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

TEMYİZ KARARI

6830 sayılı kanuna tevfikân Mahkemece seçilen bilirkişi hey'eti tarafından verilen 12/2/1957 Tar'hli raporda istimplâk edilen gayrimenkullere takdir olunan kıymetin gösterilmesile iktifa edilmiş ve sözü geçen kanunun 11 ve 12 nci maddelerinde yazılı hususlar tetkiksiz bırakılmıştır. Vâki itiraz üzerine yeniden seçilen vukuf ehli tarafından verilen 21/5/1957 tarihli raporda istimplâkin kısmî olması itibariyle gayrimenkullerin bütün durumları tetkik edilerek kıymet takdir edildiği beyan edilmiştir. İstimplâkin kısmî olması halinde sözü geçen kanunun 12 nci maddesinde yazılı A, B, C, bentlerinde gösterilen hallerden hangisine uygunsa buna göre tetkikat icrası ve o bentdeki açık tarife göre hesap ameliyesinin izahı ve kıymete müessir unsurların da 11 inci maddede yazılı olduğu üzere tetkik ve beyanı gerektiği halde umumî surette kısmî istimplâkin nazara alındığı yolundaki noksan raporun kabulile buna istinaden hü-

küm verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları varid bulunduğundan Hük-
mün H. U. M. K. nun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve
aşağıda yazılı 710 kuruş temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraf-
dan alınmasına 3/10/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

İstimlâk bedeline ait ehlivukuf raporlarına karşı vâki itirazların
ehlivukuf'lara tetkik ettirilmesi lâzımgelir. Ehlivukuf raporu ve mucip
sebepleri mahkemece kanaat verici mahiyette görülmediği takdirde ye-
niden seçilecek helivukuf heyetinden mucip sebepleri hâvi rapor alın-
malıdır.

Temyiz Beşinci Hukuk Dairesi

Esas : 4989 — Karar : 4681

İsmail Sıvacı vek'li Avukat Cahit Denker ile Etibank Umumu Mü-
dürlüğü arasında mütekevvin istimplâk bedelinin tezyidi dâvasına dair
Mihallıççık Asliye Hukuk Hâkimliğinden verilen 21/3/1957 Tarih ve 128/
38 sayılı hüküm dâvalı Etibank Umum Müdürlüğü vekilleri tarafından
müddeti içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki kâğıtlar okunup iş an-
laşıldıktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

TEMYİZ KARARI

6541 Sayılı kanuna tevfikân Baraj inşaatı için istimplâk olunan gayrimen-
kulün bedeline vâki itiraz üzerine sözü geçen kanunun 8 inci maddesine
tevfikân seçilen vukuf ehli tarafından verilen raporla takdir olunan kıy-
mete karşı dâvalı vekilinin itirazı Mahkemece yerinde görülerek yeniden
seçilen ehlivukuf hey'eti marifetile tekrar yapılan tetkikat üzerine ali-
nan raporla evvelkisinin dūnunda bir kıymet takdir edilmiştir. Mahke-
mece ilk rapor ikincisine tercih edilmişse de bedele itirazın tetkiki ve mu-
cip sebeplerinin izahi vukuf ehline ait olup ehlivukufun takdiri Mahke-
mece kanaat te'min etmediği veya rapordaki mucip sebepler yeterli gö-
rülmediği takdirde usulü dairesinde tekrar ehlivukuf seçilerek yekdiğē-
rine aykırı takdirlerin te'lif ettirilmesi ve Mahkemece noksan görülen
hususlar hakkında izahat alınması gerektiği halde istimplâk edilen gayri

menkul ile emsâlinin mahallindeki vasıfları ve verimleri hakkında Hâkimin kendi müşahede ve tetkikatına dayanmak suretiyle ilk raporunu tercihi yolsuz ve temyiz itirazları vârit bulunduğu hâkimin H. U. M. K. nun 428 inci maddesi gereğince (BOZULMASINA) ve 6541 sayılı kanunun 8 inci maddesi gereğince harc ve damga resmi alınmamasına 3/10/1957 Tarihinde ittifakla karar verildi.

Kira mukavelenamesinin hususî şartlarında, kiracı tahliyeyi taahhüt etmiş olmasına ve bu taahhüdün ihtiyaç sebebine dayanmasına zaruret bulunmamasına göre, tahliye kararı verilmek lâzımgelir.

Temyiz Altıncı Hukuk Dairesi

Esas : 9344 — Karar : 9334

Erdoğan Özartan vekili Avukat Talât Coşkun tarafından Muammer Bilgen aleyhine açılan tahliye dâvasının yapılan muhakemesi sonunda, tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere; tarafların iddia ve müdafaalarına ve şahitlerin şahadetine ve mübrez vesaik münderecatına göre her ne kadar dâva taraflar arasındaki mukavelede yazılı tahliye taahhüdü şartına müsteniden açılmış ise de 6570 sayılı kanuna göre böyle bir şart muteber olmamasına ve esasen dâvacının kirayı arttırmak istediği ve dâvalı buna râzı olmayınca işbu dâvayı açtığı anlaşılmasına binaen subut bulunmayan dâvanın reddine dair Ankara Beşinci Sulh Hukuk Hâkimliğinden verilen 12/11/1957 gün ve 1074 sayılı hüküm dâvacı vekili Avukat Ahmet Talât Coşkun tarafından müddeti içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup icabı düşünüldü:

Kira mukavelesinin hususî şartlarında kiracı tahliyeyi taahhüt etmiş olmasına ve bu taahhüdün ihtiyaç sebebine dayanmasına zaruret bulunmamasına göre, tahliye kararı verilmek lâzımgelirken taahhüdün muteber olmadığından bahsile yazılı sebep ve düşünce ile dâvanın reddi yolsuz olduğundan hükmün (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyiz giderlerinin ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 29/11/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

vî tazminat dâvasının yapılan muhakemesi sonunda; Tafsilâtı ilâmında yazılı olduğu üzere; Tarafların iddia ve müdafaalarına, şahitlerin şahadeti ve mübrez vesaik münderecatına göre dâvalının hiç bir sebep yokken nişanı bozduğu dâvacı tarafından dâvalıya verilen muhtelif hediyelerden bir kısım eşyaların kullanılmış olduğu ve dâvalının sebepsiz olarak nişanı bozmasından dolayı muhiti üzerinde bıraktığı fena intiba sebebiyle ve tarafların içtimâî seviyelerine nazaran dâvalının manevî tazminat ödemeğe müstehak olduğu anlaşıldığından müddeabih eşyalardan kullanılmamış olanların aynen değerlerinin bedeli hesap edilerek 367 lira 95 kuruş maddi ve 50 lira manevî tazminatın dâvalıdan tahsiline dair İzmir Beşinci Asliye Hukuk Hâkimliğinden verilen 18/10/957 gün ve 810 sayılı hüküm dâvalı vekili Avukat Süleyman İzkul tarafından müddeti içinde temyiz edilmiş olmakla dosyadaki bütün kâğıtlar okunup icabı düşünüldü:

Dâva evrakı, duruşma zabıtnamesi münderecatına nazaran dâvalının yerinde görülmeyen sair itirazlarının Reddine, Ancak nişanın bozulmasından dolayı dâvacının şahsen fahiş surette mutazarrır olduğu iddia ve isbat edilmediği halde mânevi tazminata hükmedilmesi, yolsuz olduğundan hükmün mânevi tazminata taalluk eden kısmının (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı temyz g'derlerinin ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 7/2/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Şâyi hisseyi iktisap ettiği tarihte, tapulamaya tâbi tutulmıyan bir gayrimenkul hakkında Tapulama Kanununun 13 üncü maddesi tatbik edilemez.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 15904 — Karar : 1377

Taraflar arasındaki 299 sayılı parselin tesbitine itiraz dâvasından dolayı verilen ilâmın temyizen tetkiki dâvacı vekili tarafından müddetinde istenilmekle gereği görüldü.

Nizalı gayrimenkulün temyiz konusu olan şâyi hissesi işbu gayrimenkul tapulamaya tâbi olmadığı bir sırada evvelki kayıttan intikalen ve

kayıt sahibinin mirasçılarında Ayşe'nin Tapu Memuru huzurunda vâki temlik ile mümeyyiz dâvacı Şevket'e geçmiş bulunmaktadır. Zilyedler 1939 senesinde kayıt sahibinin mirasçılarında haricen satın alma iddiasındadırlar. Umumi hükümlere nazaran o tarihte haricen satış ve o tarihtenberi devam eden zilyedlik iktisap hakkı bahşedemez. Mümeyyiz dâvacı Şevket'in şâyi hisseyi iktisap ettiği tarihte işbu gahrimenkul henüz tapulamaya tâbi tutulmadığı için Tapulama Kanununun 13 üncü maddesinin tatbiki de bahis konusu olamaz. Şevket o tarihte muteber olan bir kayda istinaden ve muteber bir akitle şâyi hisseyi iktisap etmiştir. Şevket'in bu iktisabı muvacehesinde muahharen bu gayrimenkulün tapulamaya tâbi tutulmuş olmasına bakılarak 13. madde hükmünün bu hisse hakkında **tatbik edilmesi ve Şevket'e bağışlayan Ayşe tarafından bu hissenin 939 senesinde haricen bugünkü zilyedlerin murisine satıldığından** bahisle Şevket'in şâyi hisse üzerindeki müktesep hakkının ihlâl edilmesi yolsuz, temyiz itirazları yerinde görüldüğünden kabul ile bu hisseye ait hükmün (BOZULMASINA) ve 5602 sayılı kanunun 54. maddesi gereğince harc alınmasına **mahal olmadığına** 11/2/1958 tarihinde ittifak'a karar verildi.

Müşterek muris uhdesinde kayıtlı gayrimenkuller hakkında mirasçılar arasında zamanaşımı cereyan etmiyeceği gibi mirasçılardan birine intikal muamelesi yapılmadıkça otuz senelik zamanaşımı da mevzuubahis olamaz.

Temyiz Yedinci Hukuk Dairesi

Esas : 270 — Karar : 2091

Taraflar arasındaki 97 parselin kadastroca tesbitine itiraz dâvasından dolayı verilen ve itirazın reddine dair olan ilâmın temyizen tetkiki Bekir Acar tarafından müddetinde istenilmekle bittetik:

Harc ve kaydiyeye tâbi olmayan dâvalarda temyiz arzuhalinin hâkime verildiği tarihte hükmün temyiz edildiği kabul olunmak lâzım geldiğine, olayda temyiz arzuhalinin müddeti içinde Hâkime verildiği, Hâkimin imzasile fevsik olunan kayıta belirtildiğine, arzuhalin kaleme geç tevdi

edilmiş olması temyiz müddetine tesir edemeyeceğine göre temyizın müddeti içinde yapıldığı kabul olunarak esas hakkında tetkikat icrasına karar verildikten sonra dosyadaki kâğıtlar okunup gereği düşünüldü:

Abdurrahman oğlu Bekir uhdesindeki tapu kaydına ve harici tak-sime müsteniden yapılan tapulama tesbitine karşı mümeyyiz dâvacı mi-ras hissesi bulunduğundan bahsile itiraz ettiğine, müşterek muris uhde-sinde kayıtlı gayrimenkul hakkında mirascılar arasında zamanasımı ceryan etmiyeceğine, mirascılardan birine intikal işlemi yapılmış olma-dıkça miras sebeble istihkak ve 30 senelik müruruzaman bahis konusu olamayacağına göre bu yönden tetkikat yapılarak varılacak sonuç daire-sinde bir karar verilmek gerekirken dâvalının mücerret 30 seneyi aşan zilyedliğinden bahisle itirazın reddi cihetine gidilmesi yolsuz, temyiz itirazları yerinde görüldüğünden kabulile hükmün (BOZULMASINA) ve 5602 sayılı kanunun 54 üncü maddesi gereğince harc alınmasına ma-hal olmadığına 25/2/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Devlet ile şehit mirasçıları arasında tahaddüs eden tazminat dâva-larına umumi mahkemelerde bakılamaz.

Temyiz Ticaret Dairesi

Esas : 6742 — Karar : 344

DÂVA : Dâvacılar vekili, 1953 senesi Nisan Ayının üçünden dördü-ne geçen gecede Çanakkalenin Naraburnu civarında çatma neticesi batan Donanmaya mensup Dumlupınar Denizaltı Gemisinde bulunan müvek-killerinden Ümmühanın eşi ve İbrahimin babası Hüdaî Çavdarın ölümü dolayısıyla 15000 lira mânevî tazminatın dâvalıdan tahsilini talep etmiştir.

HÜKÜM : Dâvanın mevzuu itibariyle Şûrayı Devletde açılacak dâ-valardan olması hasebiyle vazife noktasından reddine ve dâvalı vekiline 433 lira 30 kuruş ücreti vekâlet takdirine karar verildiğini natiktir.

TEMYİZ EDEN ve MURAFAA İSTEYEN : İbrahim ve Ümmühan vekilleri Avukat Dr. Suat Tahsin ve Tahir Çağa

Devletin Denizaltı işletmesi hakimiyet hukukunun ve hakimiyet selâhiyetlerinin istimalinin neticesi olduğundan bu selâhiyetin istimalinden dolayı meydana gelen zararları haksız fiil neticesi meydana gelen zararlar olarak vasıflandırmak da mümkün değildir.

Devletle şehit düşen Askerî personel arasındaki münasebet tamamıyla âmme hukukuna istinat etmektedir. Zira bu askerî personelin istihdam şartları âmme kanunları ile tanzim edilmiştir. Zarara sebebiyet veren hâdisede bir âmme hizmetinin ifası esnasında yani Dumlupınar Denizaltısının Nato manevralarından döndüğü sırada 4/4/1953 tarihinde Çanakkale Boğazında Nara burnu açıklarında Nabolant Gemisiyle çatışması neticesinde vukua gelmiştir.

Amme hizmetinin ifası esnasında ve bu hizmetin ifasından dolayı vukua gelen zararların tazmini dâvası idarî bir dâvadır. Zira idarî faaliyetlerden yani idarî kararların icrasından ve idarî fiillerden hukuku muhtel olanların açacakları dâvaların Devlet Şûrası Kanununun 23 üncü maddesine göre Devlet Şûrasında görülmesi icap eder Asliye Mahkemesince de dâva idarî bir dâva telâkki edilerek vaziefsizlik kararı verilmiştir.

Netice : dâvacı vekilinin temyiz itirazları izah olunan sebepler dolayısıyla vârit bulunmadığından reddile temyiz olunan kararın (TASDİKINA) ve aşağıda yazılı 1380 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına mümeyyizünaleyh vekiline talebine binaen tarife gereğince maktuan 100 lira avukatlık ücreti takdirine 4/2/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

1 — Emre muharrer senet muhteviyatının tahsili, ancak bu senedin ibrazıyla mümkündür.

2 — Senet ibraz edilemediği takdirde dâvanın reddi gerekir.

3 — Müruruzamanın tahakkukundan sonra icra dairesinde borçlu tarafından yapılan beyan müruruzamanı kesmez.

Temyiz Ticaret Dairesi

Esas : 7244 — Karar : 572

DÂVA : Dâvacı vekili, dâvalıların emre muharrer senedle müvekkiline borçlandıkları 8100 liranın ödenmediğinden müvekkilince bankaya

Edendiği, bilâhère bu borca karşılık 35 ton palamudun, borç tediye edilmemesi muvacehesinde rehnin paraya çevrilmesine ait icra takibine de itiraz edildiği ileri sürülerek mezkûr meblâğın tahsilini istemiştir.

HÜKÜM : Şahadet ve toplanan delillere ve Ticaret Kanununun 597 nci maddesi hükmüne göre dâvanın müruruzaman noktasından reddine, dâvalılardan Mehmet Bayraktar vekili için takdir edilen 200 lira vekâlet ücretinin dâvacıdan tahsiline, muhakeme harc ve masrafının dâvacı uhdesinde ibkasına karar verildiğini natıktır.

TEMYİZ EDEN : Dâvacı Hüsnü Pazarbaşı vekili Avukat Sait Pa-buçuoğlu.

TEMYİZ KARARI

Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu görüldükten ve dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü.

Dâva üç kıta emre muharrer senede bağlı bulunan 8100 lira alacağın tahsili dâvasıdır. Dâvacı dâvasında istinat ettiği senetlerden ikisini ibraz edememiştir. Bir alacak emre muharrer senede bağlandığından alacağın tahsili talebi mutlaka senedin ibrazı ile mümkün olur. Dâvacı dâva arzu-halinde istinat ettiği senedlerden ikisini ibraz edememiş bulunmasına göre ibraz edilmeyen senetlere ait alacak iddiasının senetlerin ibraz edil-memesi sebebinden reddedilmesi icap eder. İbraz edilen senedin müruru-zamana uğramış olduğu mahkemece tesb'it edilmiş olmasına göre bu se-nede müstenid dâvanın da müruruzaman noktasından reddi gerekir. Dâ-valılardan Mehmedin icradaki beyanı müruruzamanın tahakkukundan sonra yapılmış bir beyan olması itibariyle müruruzamanı kesemeyeceği gibi mahiyeti itibariyle müruruzamandan feragati de tazammun etme-mektedir. Binaenaleyh mahkemece dâvanın reddine dair verilen karar neticesi itibariyle kanuna uygun görüldüğünden dâvacının temyiz iti-razlarının reddiyle temyiz olunan hükmün (TASDİKINA) ve aşağıda yazılı 1180 kuruş temyiz masrafının temyiz edenden alınmasına 1/3/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

1 -- Bir taraf için ticarî olan iş diğer taraf için de ticarîdir.

2 -- Faiz miktarının tâyininde bu esasın nazara alınması ve hesabının mülga ve mer'î ticaret kanunu hükümleri dairesinde yapılması lâzımdır.

Temyiz Ticaret Dairesi

Esas : 331 — Karar : 761

DAVA : Dâvacı vekili dâvalılardan Turhan Olgacın müvekkili idare hesabına Almanya'da tahsil ile iki misli mecburî hizmet ifasını ve tahsilini ifa edemezse yapılan masrafı faiziyle beraber ödemeyi taahhüt etmiş ve bunun üzerine Turhan Almanyaya gönderilmiş ise de : Harp dolayısıyla İsviçreye nakledildiği halde orada muvaffak olamaması sebebiyle geri çağırılmış olduğundan bahsile tahsil masrafı 10070 liradan 7040 lirasının dâvalı Turhan ile kefilî diğer dâvalı İbrahimden masrafın tediye tarihinden itibaren faizile birlikte her ikisinden müteselsilen ve bakiye 3030 liranın da yine aynı şekilde faizile birlikte yalnız Turhan Olgaçdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

HÜKÜM : Bozmaya uyularak yeniden yapılan muhakeme sonunda : tarafların iddia ve beyanları dosyada mevcut vesaik, talebe müfettişliği yazısı ve bilirkişi raporlarına nazaran sübut bulan müddeabih 10070,81 liranın dâvalı Turhan Olgaçtan 11/9/947 tarihinden itibaren %5 faiziy'e birlikte tahsiline dâvacının 1/1/1957 den itibaren %10 faiz talebile dâvalı kefil hakkındaki dâvanın reddine dâvacı vekili için tarife hükümlerine göre 750 lira vekâlet ücreti takdirine ve dâvalı kefil vekili için de 600 lira vekâlet ücreti takdirine muhakeme masrafının nisbet dairesinde taraflara tahmiline karar verildiğini natıktır.

TEMYİZ EDEN : ve murafaa isteyen Turhan Olgaç vekili Avukat Muhsin Ali Gökçül yalnız Temyiz Eden : D. D. Y. işletmesi Um. Md. vekili Avukat Adnan Uzay.

TEMYİZ KARARI

Murafaa için tâyin edilmiş olan günde mümeyyizlerden dâvalı adına vekili avukat Muhsin Ali Gökçül ile Mümeyyiz dâvacı adına vekili avukat Kasım Eker gelip her iki taraf vekillerinin temyiz müddeti hakkında bir diyecekleri olmadığı ve temyiz dilekçelerinin müddeti içinde ve-

rildiği anlaşıldıktan ve hazır bulunan taraflar vekilleri dinlendikten sonra vaktin darlığından ötürü işin incelenerek karara bağlanması başka güne bırakılmıştı. Bu kere temyiz edilen ilâm ile dosyadaki kâğıtlar okunarak işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve hükmün dayandığı gerektirici sebeplere binaen dâvalı tarafın yerinde olmayan ve kısmen kesinleşen hususlara taallük eden temyiz tirazlarıyla dâvacı tarafın avukatlık ücretine taallük eden itirazı yerinde görülmediğinden reddine ; ancak, 1/1/1957 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 21 nci maddesinin son fıkrası hükmüne göre taraflardan yalnız biri için ticarî iş mahiyetinde olan mukaveleler kanunda aksine hüküm mevcut olmadıkça diğeri için dahi ticarî iş sayılır. Hâdisede taraflar arasındaki mukavele, dâvacı taraf için ticarî bir iş olduğundan sözü geçen madde hükmüne göre dâvalı taraf için dahi ticarî iş sayılması icap eder. Türk Ticaret Kanunun 9 uncu maddesinin son fıkrası hükmüne göre de ticarî işlerde temerrüt faizi yıllık %10 bulunduğundan Türk Ticaret Kanununun meriyete girdiği 1/1/1957 tarihinden itibaren temerrüt faizinin %10 olarak hesap edilmesi iktiza ederken kararda yazılı sebeplere dayanılarak dâvacı tarafın bu husus hakkındaki talebinin reddedilmesi usul ve kanuna muhalif ve bozmayı mucip ise de bu husus yeniden tahkikat yapılmasını iktiza ettirmedüğinden hüküm fıkrasındaki (10,070 lira 81 kuruşun dâvalı Turhan Olgaç'tan 11/9/1947 tarihinden itibaren %5 faiziyle tahsiline, dâvacının 1/1/1957 tarihinden itibaren %10 faiz talebinin reddine) mütaallik kısmının kaldırılarak yerine (10,070 lira 81 kuruşun dâvalı Turhan Olgaç'tan 11/9/1947 tarihinden itibaren %5 ve 1/1/1957 tarihinden itibaren %10 faiziyle birlikte tahsiline..) fıkrasının konulmasına ve temyiz edilen hükmün bu düzeltilmiş şeklinin TASDİKINA ve tarife gereğince mümeyyizlerden dâvacı vekiline 100 lira mürafaa avukatlık ücreti takdirine ve aşağıda yazılı 34650 kuruş temyiz masrafının temyiz edenlerden dâvalıdan alınmasına ve dâvacıdan peşin alınan 250 kuruş harcın iadesine 15/3/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Satış talebi müddeti İc. İf. K .nunun 148. maddesine göre tâyin edilmiş ise de anlaşma vukuunda bu müddet cereyan etmeyip, anlaşma tarihinden itibaren başlayacağı hakkında.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 4845 — Karar : 5068

Temyiz edilen karar

Hâdisede satış 16/2/954 de alacaklı tarafından geri alınmış ve iki sene geçtikten sonra tekrar satış istenmiş ise de takip yenilenmemiş olduğundan muamelenin bozulmasına ve satışın durdurulmasına karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Alacaklı vekili avukat Melih Nihat Akkayan

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takip sırasında alacaklı ile borçlu arasında, borcun takside bağlanmak suretiyle ödenmesi hususunda icra dairesinde anlaşma husule gelmiş olmasına mebni İcra ve İflâs Kanununun 148 inci maddesinde tâyin edilen satış talebi müddetinin; taahhüdün ihlâl edildiği tarihten başlaması icap ettiği gözönünde tutulmak suretiyle işin karara bağlanması lâzım gelirken mercice bu cihet düşünülmeksizin ve talep veçhile merhune yeniden kıymet takdiri iktiza edip etmediği de kararda açıklanmaksızın yazılı olduğu üzere karar ittihaz edilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masraflar ilderde haksız çıkacak taraftan alınmasına 16/9/957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Bizzet kendisine tebligat yapılamayıp H: U. M. K. na uygun olarak yapılan tebliği sonradan öğrendiğini iddia eden kimsenin İc. İf. K. nun 65 inci maddesi uyarınca gecikmiş itiraz dermeyanına salâhiyetli bulunduğu hakkında.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 6858 — Karar : 7083

Temyiz edilen karar

Tahsili istenen alacak hakkında tebliğ olunan ödeme emrine karşı müddetinde itiraz etmeyen borçlu hakkındaki icranını devamına karar verildiği beyanından ibarettir.

TEMYİZ EDEN : Borçlu.

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilir ve kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşülüp düşünüldü :

Kendisinin muvakaaten başka bir yerde olmasından dolayı ödeme emrinin karısına tebliğ edildiğini henüz öğrenmiş olduğundan itiraz ettiğini Adanadan gönderdiği dilekçesinde dermeyan etmiş olan borçlunun müddeti içinde itiraza mâni sebep ve mazeretini mezkûr dilekçede açıklamış olmasına göre İcra ve İflâs Kanununun 65 inci maddesi uyarınca maninin kalktığı yâni tebliğe ıttıla tarihinden itibaren 3 gün içinde itiraz ettiği hakkındaki delilinin neden ibaret olduğu borçluya sorularak ve rülecek kat'i mehil içinde bu husustaki delilini gösterebildiği takdirde gecikmiş itirazının kabulü ile esas hakkında tetkike girilip işin karara bağlanması iktiza ettiği halde mercice bu cihet düşünlmeksizin mücerret tebliğ tarihinden itibaren kanunî müddet içinde itiraz etmediğinden bahisle icranın devamına karar verilmesi kanuna aykırı olduğundan temyiz olunan kararın bu sebepten İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H.U.M. Kanununun 428 inci maddeleri gereğince (BOZULMASINA) ve aşağıda yazılı masrafın ilerde haksız çıkacak taraftan alınmasına 5/12/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Ordu ve zabıta hizmetinde olupta, âdi malûliyetten dolayı tekaüt edilen kimselerin maaşlarının haczolunamayacağı hakkında.

Temyiz İcra ve İflâs Dairesi

Esas : 1295 — Karar : 1194

Temyiz edilen karar

Hâdisede İcra ve İflâs Kanununun 82 inci maddesinin 9 uncu fıkrasında; zabıta hizmetinde malûl olanlara bağlanan tekaüt maaşlarının haczolunamayacağı açıklanmış olmasına mebni kanuna uygun olan memurluk muamelesine karşı vâki olan şikâyetin reddine karar verildiği beyanından ibarettir.

Temyiz eden : Alacaklı Hazine vekili Av. Şefik Bağrıaçık

TEMYİZ KARARI

Temyiz dilekçesinin müddeti içinde verilip kaydedildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki bütün kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği görüşüldü :

Borçlunun zabıta hizmetinde iken âdi olarak malûlen tekaüte sevk edildiği anlaşılmış ve İcra ve İflâs Kanununun 82 inci maddesinin 9 numaralı bendinde; ordu ve zabıta hizmetinde olupta âdi malûliyetten dolayı tekaüt edilen bu gibi kimselerin de maaşlarının hacizden istisna edilemeyeceğine dair bir kayıt ve işaret bulunmamış olmasına göre alacaklı hazine vekilinin yerinde olmayan bozma dileğinin reddile usul ve kanuna uygun olan merci kararının İcra ve İflâs Kanununun 366 ve H. U. M. Kanununun 438 inci maddeleri gereğince (Tasdikına) ve aşağıda yazılı masrafın temyiz isteyenden alınmasına 27/2/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Temyiz Kararları

CEZA BÖLÜMÜ

Kasdettiği adamın haksız tecavüzünü def etmek için attığı kurşunun isabetiyle diğer şahsın öldürülmesinden dolayı ceza tâyinine mahal yoktur.

Temyiz Birinci Ceza Dairesi

Esas : 567 — Karar : 505

Mehmet Sıddık Kaplana öldürmek kastıyla attığı silâhtan çıkan kurşunların isabetiyle müstakil faili gayri muayyen surette Ali Aktaş öldürmekten maznun Arif oğlu Remzi Yardımın bozma üzerine yapılan muhakemesi sonunda :

Maznunun nefesine karşı vâki haksız tecavüz ve tehlikeden kurtulmak maksadiyle attığı silâhtan çıkan mermilerden birinin isabetiyle adı geçen Ali Aktaş öldürdüğüünün anlaşılmasına mebni T. C. K. nın 49 uncu maddesi gereğince hakkında ceza tâyinine mahal olmadığına dair (Diyarbakır) Ağır ceza mahkemesinden verilen 6/11/1957 tarihli hükmün temyizen incelenmesi müdahil Nezir Aktaş tarafından istenilmiş ve para depo edilmiş olduğundan dâva evrakı müdahilin duruşma istemli lâyihasıyla birlikte C. Başmüddeiumumîliği yüksek makamından 18/2/1958 tarihli tebliğname ile Temyiz mahkemesi birinci ceza Dairesine gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

I — Müdahilin duruşma istemeğe yetkisi olmadığından bu talebinin reddine,

II — Toplanan bütün delillerle, bozmaya uyularak yapılan keşif neticeleri karar yerinde tahlil ve münakaşa olunarak maznun Remzinin

417

yanında hizmetkârları Reşit Güzel ve Mahmut Savaşla giderken aralarında husumet bulunan Siddık Kaplanla adamlarının silâhlı tecavüzüne uğraması ve başkaca kurtulma imkânı da bulunmadığından nefesine vâki tecavüzü filhal def zaruretile yaptığı atış neticesi Alinin ölmesinde meşru müdafaa hali mevcut olduğundan ceeza tâyinine mahal olmadığına karar verilmiş bulunmasına, tetkik edifen dosya münderecatına ve mahkemenin tecelli eden takdir ve kanaatine göre varılan bu netice bir isabetsizlik bulunmadığından müdahilin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle usûl ve kanuna uygun bulunmayan hükmün tebliğname veçhile (Tasdikına) ve müdahilin depo parasının gelir kaydına 26/2/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

I — Manevra sırasında kazayı önlemek maksadiyle bu işlerden anlayan birinin gözcü olarak vasıtanın arkasını kontrol için bırakılmış olması ve onun kumandasına göre manevra yapılması halinde vukubulan kazada maznuna atfı kabil bir kusur mevcut değildir.

II — Müeccel Mahkûmiyetin kasidli bir suça müteallik olduğu ve 455 inci maddedeki suçun kasitsiz bir suç bulunduğu nazara alınmadan müeccel mahkûmiyetin çektirilmesine karar ittihazi yolsuzdur.

Temyiz Birinci Ceza Dairesi

Esas :188 — Karar : 646

Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi küçük Ahmedin ölümüne sebebiyet vermekten maznun İsmail oğlu Hasan Cangözün yapılan muhakemesi sonunda: fiilinin subutuna ve hakkında takdiri tahfif sebebinin kabulüne mebni T. C. K. nun 455/1, 59 uncu maddelerine tevfikân bir sene sekiz ay hapis ve 208 lira 30 kuruş ağır para cezalarıyla mahkûmiyetine ve 400 lira mânevî tazminatın maznundan alınarak müdahil Niya-ziye verilmesine ve maznunun tecil edilmiş bir hafta hapis ve 50 lira ağır para cezalarının aynen infazına dair (Kastamonu) Asliye ceza mah-

takdirinde dahi, nizamnamenin 135 inci maddesinin sarîh hükmüne nazaran «işlediği son suçtan itibaren bir sene içinde başka bir inzibati ceza almamışsa inzibat meclisince kaldırılacağı» derpiş edilmesine ve dosyada mevcut 15/6/1957 tarihli iyi hâl kararı tamamiyle kanuna uygun şekilde verilip müstenidatında da hiç bir yolsuzluk bulunmamasına göre mücerret firarın, iyi hâl vasfının ziyana sebebiyet verdiğinden bahsile yazılı şekilde meşruten tahliye talebinin reddine karar verilmesinde isabet olmadığı halde vâki itirazın reddolunması kanuna aykırı bulunduğundan bahsile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 343 üncü maddesine tevfiikan temyizden bittetik bozulması) Yüksek Adliye Vekâletinin 14/3/1953 tarih ve 8941 sayılı yazılı emrine atfen C. Başmüddeiumumiliği yüksek makamından ihbar ve dâva dosyası 15/3/1958 tarihli tebliğname ile Temyiz Mahkemesi Birinci Ceza Dairesine tevdi edilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra gereği konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Öldürmekten mahkûm Hasan Demir, infaz dosyası münderecatına ve müddetnameye göre 24/4/953 tarihinde Üçüncü devreye geçmiş, 12/8/953 tarihinde Sivas Yeni Cezaevinden firar etmiş ve takip neticesi 25/9/955 tarihinde yani (iki sene bir ay on üç gün sonra) yakalanarak bu firar suçundan dolayı 6 ay 7 gün ağır hapis cezasına mahkûm edilmiş ve mahkûmiyet kesinleşmiştir.

6988 sayılı kanunla değişen T. C. K. nun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına göre 3 üncü devrenin ağır hapisten yarısını iyi halle geçirenler meşrutan tahliye talebinde bulunmak hakkını kazanırlar. Gerçi 6988 sayılı kanunla değişen 13 üncü maddenin (C) bendine göre iyi halin nasıl tesbit edileceği Ceza ve Tevkifevleri Nizamnamesinde gösterildiği muşarrah bulunmuş ve bu nizamnamenin 136 ncı maddesi gereğince cezaevi inzibat meclisince mahkûm hakkında 15/6/957 tarihli iyi hal kararı alınmışsa da sözü geçen nizamnamenin 137 nci maddesi hükmünce tevbihten gayri inzibati cezalar mahkûm hakkında iyi hal kararı verilmesine mâni teşkil eder. Tevbihten gayri inzibati cezalarda nizamnamenin 118 inci maddesine göre (2 - ziyaretçi kabulünden mahrumiyet, 3 - mektup yazmak ve almaktan mahrumiyet, 4 - hücre hapsi, 5 - katıksız hapis) ten ibarettir. Bu basit inzibati cezalar mahkûm hakkında iyi hal kararı ve-

Maznun, kumar oynatmak suçunu itiyad edinmiş olduğundan 567 nci maddedeki hususî tekerrür hükmü tatbik edilerek ceza tezyiden tâyin edilmiş olmasına göre, umumi tekerrüre esas teşkil eden sabıkalarından dolayı ayrıca 81 inci madde ile cezanın arttırılması yolsuzdur.

Temyiz İkinci Ceza Dairesi

Esas : 190 — Karar : 2078

Kumar oynatmaktan maznun Abbas Türkyılmaz hakkında yapılan duruşma sonunda: T. C. K. nun 567, 81/3-4 üncü maddelerine göre neticeten iki ay on gün hafif hap's ve 515 lira hafif para cezası ile tecziyesine ve 2925 kuruş harcla 40 kuruş posta masrafının maznundan tahsiline dair İstanbul Yedinci Sulh Ceza Mahkemesinden verilen 8/11/956 tarihli hükmün temyizden tetkiki o yer C. Müddeiumumisi tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı C. Başmüddeiumumiliğinin 2/1/958 tarihli tebliğnamesiyle daireye gönderilmekle okunup iş anlaşıldıktan sonra icabı düşünüldü:

Maznunun kumar oynatmak suçunu itiyad edinmiş bulunduğu cihetle 567 nci maddedeki hususi tekerrür hükmü tatbik edilerek ceza tezyiden tâyin edilmiş olmasına nazaran umumi tekerrüre esas teşkil eden sabıkalarından dolayı ayrıca 81 inci maddenin tatbiki ile cezanın arttırılmasının kanuna muhalefet teşkil ettiğinin teemmül edilmemesi.

2 — Noksan mesarifi muhakeme tahmil edilmesi.

Bozmayı mucip kanuni esbaptan olmakla hükmün (BOZULMASINA) 8/2/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

513 üncü maddenin 1 inci fıkrasına temas eden suçun tahakkuku için yalnız hududun bozulması kâfi olmayıp aynı zamanda komşu arazisine tecavüzün de şart bulunduğu hakkında.

Temyiz İkinci Ceza Dairesi

Esas : 1030 — Karar : 4669

Sınır bozmaktan maznun eşhastan Bilâl Dere hakkında yapılan duruşma sonunda: T. C. Kanununun 513/1, 522 81/1 inci maddeleri gereğın-

mmün temyizen tetkiki mahkûm tarafından müddetinde istida ve şartı iffa edilerek dâva evrakı tasdik isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

1 — Gelini Edanın maznun tarafından devamlı sarkıntılık ve mü-masebet teklifleriyle izaç edilmesi üzerine, müşteki Tahsinin şahitlerle birlikte aldıkları tertip dairesinde maznunun kendi samanlığına çağırıldığı Edanın geceleyin sokağa çıkamıyacağından bahisle mukabil teklifi weçhile ve müştekinin ve muvafakatı tahtında mesken müstemilâtından bulunan ahırına girmiş ve bu yerde yakalanmış bulunmasına ve ka-kbule göre hâdisede tatbik olunan maddedeki suç unsurlarının ne suretle ttekevvün ettiği izah edilmeden yazılı madde ile mahkûmiyet kararı ve-rilmesi,

Bozmayı gerektirmiş ve maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârit görülmüş olduğundan tebliğnamedeki tasdik isteminin reddiyle hükmün bu sebepten dolayı BOZUAMASINA ve on lira bozma harcının haksız çıkakaktan alınmasına 9/12/1957 tarihinde ittifakla karar verildi.

Onbeş günde iyi olan bir yaranın iki ay mutad iştigallerden mahrumiyeti nuicip olmasının fennî sebep ve mesnetlerinin raporda gösterilmemiş olmasından dolayı, bu hususta raporu veren hekimin mütalâası alındıktan sonra raporların Adli Tıp İşleri Meclisine tetkik ettirilip fiilin 456 ncı maddenin hangi fıkrasına uyduğunun tesbiti gerektir.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 12125 — Karar : 1937

Pir Ali'yi iki aya işinden kalacak derecede kazmanın künt tarafıyla kafa kemiğini kırmaktan maznun Mustafa Alkanın, T. C. K. nun 456/2 nci maddesi gereğince iki sene hapsine dair (Trabzon) Asliye Ceza Hâ-kimliğinden verilen 16/7/957 tarihli hükmün tamyizen tetkiki mahkûm tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı tasdik isteyen tebliğname ile daireye gösterilmekle icabı müzakere olundu :

1 — 26/11/955 günlü muayene raporunda mağdurdaki ârızanın on-beş günde iyi olduğu ve mumaileyhin iki ay iş ve gücünden kaldığı be-

yan edilmekte ise de, on beş günde iyi olan bir yaranın iki ay mutat işti-gallerden mahrumiyeti mucip olmasının fennî sebep ve mesnetleri rapor-da gösterilmemiş olduğundan bu hususta raporu veren hekimin mütalâa-sına müracaat olduktan sonra muayene raporları ve mütalâa adlî tıp işleri meclisine tetkik ettirilerek maznunun fiilinin T. C. K. nunun 456 ncı maddesinin hangi fıkrasına tevafuk ettiğinin tesbiti ile neticesine göre hüküm tesisi lüzumundan zühul olunması,

Bozmayı gerektirmiş ve maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârit bulunmuş olduğundan tebliğnamedeki tasdike dair mütalâanın reddiyle hükmün izah olunan sebepten dolayı BOZULMASINA ve on lira bozma harcının ileride haksız çıktığı takdirde maznundan alınmasına 4/3/1953 tarihinde ittifakla karar verildi.

Mağdur koruma bekçisinin, resmî bekçi olarak kabul edilmesi için, ihtiyar heyetince tâyin muamelesinin, çiftçi mallarının korunması hak-kindaki kanunda yazılı olan sarahat dairesinde merciince tasdik edilmesi gerekir.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 13017 — Karar : 2943

Zararda yakalanan hayvanları kanunî gereği yapılmak üzere ihtiyar meclisine götürmek isteyen koruma Bekçisi İbrahim Cebri şiddet icrası suretiyle mukavemette bulunmaktan maznun Erdoğan Eresin T. C. Kanu-nunun 258/2 nci maddesi gereğince takdiren iki sene hapsine dair (Kon-ya) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 23/5/197 tarihli hükmün tem-yizen tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile dairye göndrilmekle icabı müzakere olundu :

Zararda yakalanan hayvanlardan yalnız bir tanesinin nişane olarak alınıp götürülmesi hakkında kanunî mecburiyet bulunmamasına ve ya-kalanan hayvanların tamamının zarar yaparken görülmüş olmasına ve ayrıca mahkemecede tahfife mahal görülmediği karar yerinde belirtilmiş bulunmasına binaen tebliğnamedeki mütalâada isabet görülmemiştir, jan-

bozma mütalâasının reddile hükmün TASDİKINA ve beş lira tasdik harcının maznundan alınmasına 28/3/1958 tarihinde ittifakla karar verildi..

5917 sayılı kanun icabı müttehad men kararının, bu işe yetkisi olmayan Orman İşletme Müdürünün emriyle, orman muhafaza memurları tarafından infaz edilmesi yolsuzdur.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas : 14052 — Karar : 3540

Tarla açmak suretile ormana vâki müdahalesi men edildiği halde tekrar tecavüz etmek suretiyle 5917 sayılı kanuna muhalefette bulunmaktan maznun Osman Tosun'un yapılan duruşma sonunda; adı geçen kanunun 7/1 inci ve T. C. K. nun 59 uncu maddeleri gereğince bir ay yirmi gün hapsine yüz otuz altı kuruş masrafla altmış lira vekâlet ücretinin maznundan tahsiline müdahil orman idaresine verilmesine dair (Tokat) Sulh Ceza Hâkimliğinden verilen 10/10/1957 tarihli hükmün temyizini tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma isteyen tebliğname ile verilen tetkik salâhiyetine binaen daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

1 — 2/11/1951 tarihli ve 11 sayılı men kararı salâhiyetli merciler tarafından infaz edilmeyip bu işe yetkisi olmayan orman işletme müdürlüğünün emri üzerine 5/7/1956 tarihinde orman muhafaza memurları tarafından infaz edilmiş olduğunun kabulüne göre kanuni şekilde vâkii bir infaz işlemi bulunup bulunmadığının tetkik ve münakaşası lüzumundan zühûl edilmesi,

Bozmayı gerektirmiş ve maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârid görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi BOZULMASINA ve on lira bozma harcının haksız çıkacaktan alınmasına 11/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

1 — Bağ desteresinin yaralamak suçunda istimali halinde, 457 nci maddenin tatbiki gerekir.

2 — Duruşma zabıtnamesinde, Müddeiumuminin kim olduğunun kayıtlı ve irası gerekir.

Temyiz Dördüncü Ceza Dairesi

Esas . 14154 — Karar : 3830

Musa Yavuz'u on beş gün işinden kalacak derecede Destere bıçağı ile yaralamaktan maznun İbrahim Fidan'ın yapılan duruşma sonunda; T. C. Kanununun 456/1, 457/1 inci maddeleri gereğince sekiz ay hapsine ve mevkuf kaldığı müddetin mahsubuna dair (Torbalı) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 10/6/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı suç âleti bağ desteresi tecavüz ve müdafaada kullanılması mutad âletlerden bulunmadığı halde cezanın 457 nci madde gereğince arttırılmasının yolsuzluğundan ve diğer bir sebepten bozma isteyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu:

Muaddel 189 uncu madde hükmüne göre, mahiyeti itibarile tecavüz ve müdafaaya elverişli her türlü kesici delici ve bereleyici âletlerin silâhdan madut bulunduğu, esasen tadilin, maksat dışı telâkkilere yol açan anlayışı önlemek gayesinden ileri geldiği, Hükûmet ve Adalet Komisyonu teklif ve raporu münderecatından anlaşıldığı, (tecavüz ve müdafaada kullanılan) ibaresinden, taarruz ve müdafaada kullanılması (mutad) olan âletler mânasının istihracı mümkün bulunmadığı, nitekim jilet, kazma, keser gibi hususi meslek ve işlerde kullanılan âletlerin yaralamak suçunda istimali (mutad) olmadığı halde mahiyetleri bakımından tecavüz ve müdafaaya elverişli olmaları hasebiyle 457 nci maddenin tatbikına mesnet teşkil edeceği maddenin gayesine uygun olarak takarrür eden içtihat cümlesinden bulunduğu, aksi mülâhaza olunduğu takdirde tecavüz ve müdafaaya müsait bir çok âletlerin ve bu meyanda yukarıda tatatollunanların silâh adadından hariç tutulması gibi tadilin maksat ve sebebi vazına muhalif bir anlayışın tıvâllüt eyleyeceği cihetle tecavüz ve müdafaaya elverişli ve buna yarar mahiyeti haiz ve kesici evsafda bulunan bağ desteresinin yaralamak suçunda istimali halinde 457 nci madde-

nin tatbiki gerektiğinden tebliğnamenin bir numaralı bendinde yazılı düşünce vârid görülmemiştir.

Usûlün 265 inci maddesine aykırı olarak 7/4/1956 tarihli duruşmada müddeiumuminin kim olduğunun kayıt ve irae edilmemesi.

Bozmayı mucip, maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârid olduğundan tebliğnamenin iki numaralı bendinde yazılı mütalâa gibi hükmün mezkûr sebepten dolayı BOZULMASINA ve on lira bozma harcının haksız çıkacaktan alınmasına 18/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Hükmün tefhim edildiği celsede C. Müddeiumumisi yerine mahkeme başkâtibinin hazır bulunması sebebinin gösterilmemesi yolsuzdur.

Temyiz 4 üncü Ceza Dairesi

Esas : 14344 — Karar : 3977

Vazifede Jandarma erlerine hakarete bulunmaktan maznun İbrahim Kılıç'ın yapılan duruşma sonunda, T. C. K. nun 266/1 inci maddesi gereğince bir ay hapis ve yüz elli lira ağır para cezalarıyla mahkûmiyetine dair (Cide) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 11/9/1957 tarihli hükmün temyizden tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma istiyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

1 — Hükmün tefhim edildiği 11/9/1957 günlü celsede C. M. U. sinim yerine mahkeme başkâtibinin hazır bulunması sebebinin gösterilmemesi,

Bozmayı gerektirdiğinden maznun tarafından temyiz olunan hükmün sair cihetlerinin tetkikına mahal olmaksızın bu sebepten dolayı istem gibii BOZULMASINA ve on lira bozma harcının ileride haksız çıktığı takdirde maznundan alınmasına 29/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Zina suçundan dolayı mahkûmiyet kararı verilebilmek için her ikii suçlu hakkında da şikâyetname verilmesi lâzımdır .

Temyiz 4 üncü Ceza Dairesi

Esas : 14319 — Karar : 6769

Zina etmekten maznun Ziya karısı Hanife Markuş (Çabur) ve suç-

ortığı Recep Kecice'nin yapılan duruşmaları sonunda; Recep hakkında şikâyet mevcut olmadığından bereatine Hanife'nin; T. C. K. nun 440/1, 80, 89 uncu maddeleri gereğince üç ay on beş gün hapsine ve cezasının teciline ve elli lira mânavî tazminatın maznundan alınarak müdahile verilmesine dair (Düzce) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 21/10/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki maznun tarafından müddetinde istida ve şartı ifa edilerek dâva evrakı bozma istiyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu :

1 — 443 üncü madde hükmüne göre fail bulunan iki tarafın mahkûm edilebilmesi suç ortağı hakkında da dâva ikamesine bağlı bulunmasına nazaran hâdisede şeriki cürüm için verilmiş bir şikâyetname mevcut olmadığı nazara alınmaksızın yazılı şekilde maznun Hanifenin mahkûmiyetine karar verilmesi.

Bozmayı gerektirmiş ve maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârid görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi BOZULMASINA ve on lira bozma harcının haksız çıkacaktan alınmasına 29/4/1958 tarihinde ittifakla karar verildi .

Kabahat nev'inden olan ef'alde, 281 inci madde tatbik edilmez.

Temyiz 4 üncü Ceza Dairesi

Esas: 13099 — Karar : 4060

Zaruret olmaksızın meskûn mahalde silâh atmaktan maznun Gürmük Muhafaza memuru Ahmet Gencin yapılan duruşma sonunda; suçun memuriyetine ait silâhla işlenmiş olması nazara alınarak T. C. K. nun 551 281 89 uncu maddeleri gereğince kırk lira hafif para cezasıyla mahkûmiyetine ve cezasının teciline dair (İmroz) Asliye Ceza Hâkimliğinden verilen 28/6/1957 tarihli hükmün temyizen tetkiki mafevk Çanakkale C. M. U. liği tarafından müddetinde istida edilerek dâva evrakı bozma istiyen tebliğname ile daireye gönderilmekle icabı müzakere olundu.

1 — Kabahat nevinden olan ef'alde 281 inci maddenin tetbik edilemeyeceğinin düşünülmemesi,

Millî Korunma Kanununa muhalefet suçunu teşkil eden satış, maznunun dükkânından ayrı bir mahalde yapılmış olmasına göre, bu maznunun dükkânın kapatılmasına karar verilmesi kanuna aykırıdır.

Temyiz Beşinci Ceza Dairesi

Esas : 882 — Karar : 1359

Fazla fiatla erimemiş yemek yağı sattığı bilmuhakeme sâbit olan maznun Hacı Yusuf Özkan ve bunun fiiline iştirak ettiği anlaşılan diğer maznun Fahrettin Öztürk'ün Millî Korunma Kanununun muaddel 31/2 A ve 57/4 üncü maddeleri gereğince üçer ay hapis (1000) ner lira ağır para cezalarıyla ve fer'i cezalarla mahkûmiyetlerine dair (Ankara) Toplu Millî Korunma Mahkemesinden verilen 9/1/958 tarihli ve 957/205 - 958/3 sayılı hükmün müddeti içinde temyizen tetkiki adları geçen maznunlar taraflarından istenilmesi, şartı yerine getirilmesi üzerine mahallinden gönderilip C. Başmüddeiumumiliğinden tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı bittetikik gereği düşünüldü :

Yusuf'un 12,5 liradan satılması hakkında Fahrettin'e talimat verdiği ne dair maznun Fahrettin'in 7/1/958 tarihli dilekçesinde hüviyeti bildirilen Hasan Duran'ın dinlenip dinlenmemesi hususunda bir karar verilmeden noksan tahkikata müsteniden hüküm tesisi.

Maznun Yusuf'un dükkânı Dikmende olup ayrı mahalde Fahrettin'in yazıhanesinde satış yapılmış bulunmasına nazaran Yusuf'un dükkânının kapatılmasına karar verilmesi.

Kanuna aykırı ve maznunların temyiz itirazları bu bakımdan yerinde görüldüğünden tebliğname hilâfına maznunlar hakkındaki hükmün C. M. U. K. nun 321 inci maddesi mucibince (BOZULMASINA), depo paralarının maznunlara geri verilerek haksız çıktıkları takdirde kendilerinden (10) lira bozma harcı alınmasına 28/2/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Belediyelerin 1051 Sayılı karara istinaden «kepek» fiyatlarını tesbit etmeleri kanuna uygundur.

Temyiz Beşinci Ceza Dairesi

Esas : 1408 — Karar : 1629

İhtikar teşkil eden fiatla kepek sattığı bilmuhakeme sâbit olan naznun Ahmet Cübbeli'nin Millî Korunma Kanununun 6731 sayılı kanunla muaddel 31/3, 57/4 ve Ceza Kanununun 80, 56, 59 uncu maddeleri gereğince iki ay (12) gün hapis ve (810) lira (10) kuruş ağır para cezalarıyla ve fer'i cezalarla mahkûmiyetine dair (Konya) Asliye Ceza Hâkimliğinden bozmaya uyularak verilen 4/2/958 tarih ve 958/63 - 55 sayılı hüknün müddeti içinde temyizen tetkiki adı geçen maznun tarafından istenilmesi şartı yerine getirilmesi üzerine mahallinden gönderilip C. Baş Müdlei-umumiliğinden tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı bittetikik gereği düşünüldü :

Hayvanlarla; süt ve yumurtalarının, insanların başlıca gıda maddelerini teşkil etmesine ve bunları sağlayacak hayvanların gıdaları arasında da başlıca madde olarak kepeğin yer almasına göre Belediyelerin 1051 sayılı karara istinaden kepek fiyatlarını tesbit etmeleri kanuna uygun olduğu gibi kararın dayandığı delil ve gerekçelere ve bozma muktazasına göre de sübuta ait itirazları yerinde görülmediğinden reddiyle hüknün (TASDİKINA) depo parasının gelir kaydına ve maznundan (88) lira (21) kuruş tasdik harcı alınmasına 12/3/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

1 — Maznunun Müdafaası hilâfının sübutunu gösteren deliller irae edilmeden mahkûmiyet kararı verilmesi, yolsuzdur.

II — Maznun gelir gelmez faturalarını ibraz etmesine ve Millî Korunma Kanununda, Kanunî ve malî kıymet taşıyan vesaikin muhafazasını nezedden bir hüküm mevcut olmamasına; ve bu vesaik dükkân dâhiinde kilitli bir yerde bırakılsa dahi Millî Korunma Kontrolörlerinin kilitli çekmeceyi dahi kırıp tetkik etmeleri mümkün bulunduğundan, olayda defter ve vesikaların, memurların tetkik etmelerine imkân vermemek fiilinin unsurları yoktur.

Temyiz Beşinci Ceza Dairesi

Esas : 1620 — Karar : 1850

Etiket koyma mecburiyetine riayet etmemek, defter ve vesaikini salâhiyetli memurların tetkikına âmade bulundurmamak suretiyle milli Korunma Kanunun hükümlerini ihlâl eylediği bilmuhakeme sâbit olan maznun Ali Altinkilit'in sözü geçen kanunun muaddel 31/7, 57/10, 65/1 ve 59/7 nci maddeleri gereğince üç ay hapis (3500) lira ağır para cezalarıyla mahkûmiyetine, hüküm hülâsasını radyo ile neşir ve ilânına dair (Bursa) Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 14/2/958 tarihli ve 958/27 - 958/16 sayılı hükmün müddetinde temyizden tetkiki adı geçen maznun tarafından istenilmesi, şartı yerine getirilmesi üzerine mahallinden gönderilip Baş Müddeiumumiliğinden tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı bittetikik gereği düşünüldü :

Beraet etmiş olan maznun İlhan'ın, tanzim ve temizlik sırasında zayi olmasının mümkün olduğunu bildirdiği etiketin bu ziyandan maznunun hatâ ve zühulünün âmil olduğunun ve Ankaraya hareketinde etiketin mevcut olduğu yolundaki müdafaası hilâfının sübutunu gösteren deliller irae edilmeden hatâen etiketsiz satışa arzdan dolayı hâdisе tarihinden iki gün evvelinden beri dükkânında bulunmayan maznunun mahkûmiyeti cihetine gidilmesi

Maznunun bütün faturalarının dükkân içerisinde mevcut olduğunu ve kiltsiz bulunduğunu, çırağı İlhan'ın heyecanla kilitli mahalde olduğunu beyan ettiğini ifade ve gelir gelmez faturalarını ibraz etmiş olmasına, kilitli bir mahalde bıraksa dahi faturaların dükkân dâhilinde olduğunun anlaşılmasına ve Millî Korunma Kanununun 65 inci maddesi gereğince

her türlü aramayı yapmağa salâhiyeti bulunan Millî Korunma Kanununda, kilitli çekmeceyi dahi kırıp tetkik etmeleri mümkün bulun-
duğuna nazaran olayda 59 uncu maddenin yedinci bendinde olduğu gibi defter ve vesikaların memurların kontrol ve tetkik etmelerine imkan vermemek fiili unsurlarının mevcut bulunmamasına, fertlerin veya malî kıymet taşıyan emval ve vesaikini herkesin el süremiyeceği bir yerde muhafaza etmek ve ziyalarını önlemek hakkını nezededen bir hüküm Millî Korunma Kanununda yer almamakta ve muhafaza memurlarının lefîyeti icabı olarak kilitli bir mahalle konmuş bulunmasına vesikalıkların bulunduğu mahalli kilitli olduğunu bildirmek suretiyle çirak illahî olan dahi memurlara zamanında ifade etmiş olmasına rağmen mağzayra yaya al-
deftre ve vesikaların memurların tetkikine âmade bulundurmamak su-
çundan dolayı maznun hakkında ayrıca ceza tâyini.

Kanun hükümlerine aykırı ve maznunun temyiz itirazları bu itibarla vârid olduğundan tasdik isteyen tebliğname hilâfına hüküm C. M. M. U. K. nun 321 inci maddesi mucibince (BOZULMASINA) ve bozma sebebine göre maznun Altunkilit'in tahliyesine ve başak sebeple mevkuf veya mahbus bulunmadığı takdirde hemen salıverilmesinin mahalline telâfıyla bildirilmesi için C, Baş Müddiumumiliğine tezkere yazılmasına, depo parasının maznuna geri verilerek haksız çıktığı takdirde kendisinin (10) lira bozma harcı alınmasına 21/3/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Maznunun Devlet Orman İşletmesinden aldığı keresteler için ödediği mübayaâ bedeli üzerinden ve 6809 sayılı kanun hükümlerine uyarak, hiç bir kâr ilâve etmeksizin satış yapmasında Millî Korunma Kanununa mu-
halefet yoktur.

Temyiz Beşinci Ceza Dairesi

Esas : 1611 — Karar : 2208

Devlet Orman İşletmesinden almış olduğu kerestleri fazla fiatla la la sat-
tığı bilmuhakeme sabit olan maznun Cemal Gazezoğlunun Millî Korunma
Kanununun 6731 sayılı Kanunla muâddel 57/2-3 üncü maddesi gereğince

üç sene ağır hapis ve beş bin lira ağır para cezalarıyla mahkûmiyetine üç sene ticaretten men'ine hüküm hülâsasının radyo ve gazete ile neişir ve ilâma ticarî ve sinai faaliyetleriyle hissesine münhasır olmak üzere iştiraklarının İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikân tasfiyesine ve aartacak kısmının müsaderesine dair (Muğla) Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 25/2/958 tarihli ve 958/33-31 sayılı hükmün müddeti içinde temyizden tetkiki adı geçen maznun tarafından istenilmesi, şartı yerine getirilmesi üzerine mahallinden gönderilip C. Baş Müddeiumumiliğinden tebliğname ile daireye tevdi olunan dâva evrakı bittetkik :

Maznunun dilekçe ile duruşma talebinden vaz geçmesi hasabiyle duruşmasız tetkikat icrasına karar verilerek gereği düşünüldü :

6809 sayılı Kanunun birinci maddesinde Devlet Orman İşletmesi satışlarının Millî Korunma Kanununun kabul ettiği azami kâr haddinden tenzili esası üzerinden kapalı zarf eksiltme usulüyle yapılacağı tesbit edilmekte ve muhammen satış bedelinden eksiltmeye ait bu kanunda hüküm bulunmamakta olduğuna nazaran 1072 sayılı kararnamenin ikinci maddesinin ikinci fıkrasıyla tesis edilen (muhammen satış bedelinin dünün- da teklif yapılması halinde kanunî kârlarından tamamen feragat etmiş kadedecekleri gibi ayrıca muhammen satış bedelinden tenzil ettikleri miktar da mübayaa bedelinden de önceden feragat etmiş sayılırlar) hükmünden mübayaa bedelinden feragata mütaallik kısmı kararnamenin istinat ettiği kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne muhalif bulunmakta ve bu maddenin ikinci fıkrası da muhammen bedellerin ihale dolayısıyla artırılıp eksiltilmesi halinde dahi malın muhammen bedel üzerinden satılacağını göstermekte ve Millî Korunma Kanununun 31 inci maddesine müstenit 1051 sayılı koordinasyon kararıyla muaddel 1020 sayılı kararname hükümleri ise maliyet unsurları arasında birinci plânda mübayaa bedeline yer vermekte ve bu sebeplerle maznunun işletmeye ödediği mübayaa bedeli üzerinden ve 6809 sayılı kanun hükümlerine uyarak hiç bir kâr ilâve etmeksizin satış yapmasında Millî Korunma Kanununa muhalefet bulunmamakta iken yazılı şekilde mahkûmiyet hükmü tescili,

Kanuna aykırı ve maznunun temyiz itirazları ve tebliğname münderacı bu itibarla vârit bulunduğundan hükmün C. M. U. K. nun 321 inci

Uyuşmazlık Mahkemesi

Kararları

Askerî birlik için lüzumlu kum ihtiyacını gidermek gibi bir hizmetin ifası sırasında, er şoförün kusurlu hareketiyle vasıtayı devirmesinden şehit olan ere ait, ebeveynin tazminat isteği, İdarî mahiyette bir tasarruftan tevellüt eylesmesine binaen dâvanın rüyeti idarî kaza merciine aittir,,

Esas : 62 — Karar : 9

Uyuşmazlık Mahkemesi

Yakup ve İsmahan Dinler taraflarından Milli Müdafaa Vekâleti aleyhine Ankara Asliye 5. Hukuk Hâkimliğine açılan dâvanın görülmesi sırasında dâvalı vekili tarafından ileri sürülen vazife itirazının reddedilmesi sebebiyle vazife konusunun tetkiki Başkanun sözcülüğünden talep olunmasına binaen uyuşmazlık mahkemesinin 8/2/958 tarihli celsesinde dosyadaki kâğıtlar okunduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve Kanun sözcüsünün dâvanın rüyetinin idarî kaza merciine ait bulunduğu yolundaki mütalâası dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dâvanın konusu; Oğullarının askerlik hizmetini ifa ederken motörlü birliğin vazife yürüyüşü yaptığı ve askerî birliğin kum ihtiyacını Kızılarmaktan getirmek maksadiyle hareket eylediği sırada er şoförün kusurlu hareketiyle vasıtayı devirmesinden şehit düştüğü cihetle tazminat isteminden ibarettir. Askerî birlik için lüzumlu kum ihtiyacını gidermek gibi bir hizmetin ifası sırasında vâki olan zarara mütedair istem idarî mahiyette bir tasarruftan tevellüt eylemiş bulunmuş olmasına binaen Ankara Asliye Hukuk Mahkemesince verilen vazife kararının KALDIRILMASINA 8/2/958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Belediyenin yol yapmak için taş çıkarma faaliyeti şeklinde tecelli eden bir âmmeme hizmetinin ifası sırasında ve bu hizmeti kusurlu yapıyapmasından husule gelen zararlardan doğan tazminat dâvalarının rüyeti ti ti Devlet Şûrasına aittir.

Uyuşmazlık Mahkemesi

Esas : 2 — Karar : 11

Gülhanım Arslan tarafından Belediye aleyhine Altındağ Asliyeye Hukuk Hâkimliğine açılan dâvanın görülmesi sırasında dâvalı vekilli ti ti taraftan ileri sürülen vazife itirazının reddedilmesi sebebiyle vazife konusunun tetkiki Başkanun sözcülüğünden talebolunmasına binaen Uyuşmazlık Mahkemesinin 8/2/958 tarihli celsesinde dosyadaki kâğıtlar okununduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve Kanun Sözcüsünün dâvanın rüyetinin idarî kaza merciine ait olduğu bulunduğu yolundaki mütalaası dinlendikten sonra gereği görüldüğü düşüldü :

DÂVANIN KONUSU : Dâvalı Belediyeye ait taş ocağında çalışırken yıkılan taşlar altında kalarak vefat eyleyen kocasının ölümü yüzüründen düçar olduğu zararın tazmini talebinden ibaret olup, Belediyenin n n yol inşası maksadiyle taş çıkarmak faaliyeti şeklinde tecelli eden bir ârânâmmeme hizmetinin ifası sırasında ve bu hizmetin kusurlu yapılmasından dolayı husule gelen zararlardan doğan tazminat taleplerinin tetkik ve rüyeti li Li Devlet Şûrasının görevi içinde görülmüş olmasına binaen Altındağ Asliyeye Hukuk Mahkemesince müttehas vazife kararının KALDIRILMASINA 1 & 8/2/1958 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Dâva; Millî Müdafaa Vekâleti şoförünün dikkatsizlik tedbirsizsizlik ve trafik kaidelerine ademi riyeti sebebiyle husule gelen çarpışmada uğranılan zararın, istihdam eden sıfatı ile dâvalı Vekâletten tazminini istegi olup, haksız fiilden doğan bu kabil dâvaların rüyeti Adliye Mahkemelerine aittir.

Uyuşmazlık Mahkemesi

Esas : 9 — Karar : 17

Hamdi Akdemir tarafından M. M. Vekâleti aleyhine Ankara Asliyeye Birinci Hukuk Mahkemesine açılan dâvanın görülmesi sırasında dâvalı

veekili canibinden ileri sürülen vazife itirazının reddedilmesi sebebiyle vazife konusunun tetkiki Başkanun sözcülüğünden talebolunmasına istinaden Uyuşmazlık Mahkemesinin 12/4/1958 tarihli celsesinde dosyadaki kâğıtlar okunduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve Başkanun Sözcüsünün dâvanın rüyetinin idari kaaza merciine ait bulunduğu yolundaki mütalâası dinlendikten sonra gereği görüştülüp düşünöldü.

Dâvanın konusu: Dâvalı Milli Müdafaa Vekâleti şoförünün dikkatsizlik ve tedbirsizliği ve trafik kaidelerine ademi riayeti sebebiyle husule geelen çarpışmada uğradığı zararın istihdam eden sıfatiyle dâvalı vekâletten tazminat tahsili isteminden ibaret olup; haksız fiilden doğan bu kaabil dâvaların görölmesi adliye mahkemelerinin vazifesi dâhilinde bulunmuş olmasına binaen Başkanun Sözcülüğünün vârit görölmeyen talebbinin REDDİNE 12/4/1958 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

İdari bir tasarrufa dayanmaksızın, tapulu gayrimenkulün, istimlâk muuamelesine tevessöl edilmeden, vilâyetçe yola kalbedilmiş bulunduğundan bahisle bedelinin ve uğranılan zararın tazminine ait dâvanın rüyeti adliye mahkemelerine aittir.

Uyuşmazlık Mahkemesi

Esas : 10 — Karar : 18

İhsan Oktay ve arkadaşları taraflarından Çankırı Valiliği aleyhine Çankırı Asliye Hukuk Mahkemesine açılan dâvanın görölmesi sırasında dâvalı vekili canibinden ileri sürülen vazife itirazının reddedilmesi sebebiyle vazife konusunun tetkiki Başkanun Sözcülüğünden talep olunmasına binaen Uyuşmazlık Mahkemesinin 12/4/1958 tarihli celsesinde dosyadaki kâğıtlar okunduktan ve müracaatın şekline uygun olarak müddetinde yapıldığı anlaşıldıktan ve Başkanun Sözcüsünün dâvanın rüyetinin idari kaza merciine ait bulunduğu yolundaki mütalâası dinlendikten sonra gereği düşünöldü :

MEVCUDU OLAN SATIŞTAKİ KİTAPLAR LİSTESİ

	Kuruş
Adalet Dergisi 1948 yılı 1 - 12 nci sayıları	1000
» » 1949 » 1 - 12 » »	1000
Adalet Mantığı (Tercüme)	300
Deniz Ticaret Hukuku (K. Berker tercümesi)	300
Meghut Suçlar Kanunu Talimatı	15
1941 - 1942 Temyiz Kararları Ceza Bölümü	300
Temyiz Mahkemesi Kararları 1952 Ceza Kısmı	300
» » » 1952 Hukuk »	300
» » » 1953 Ceza »	250
» » » 1953 Hukuk »	300
» » » 1954 Ceza »	250
» » » 1954 Hukuk »	300
» » » 1955 Ceza »	250
» » » 1955 Hukuk »	300
» » » 1956 Ceza »	250
» » » 1956 Hukuk »	300
» » » Tevhidi İctihat Kararları : 1950 Hukuk Kısmı	50
» » » » » 1950 Ceza »	50
» » » » » 1951 Hukuk »	50
» » » » » 1952 Ceza »	10
» » » » » 1952 Hukuk »	15
» » » » » 1953 Ceza »	25
» » » » » 1953 Hukuk »	25
» » » » » 1954 Ceza »	25
» » » » » 1954 Hukuk »	75
» » » » » 1955 Ceza »	25
» » » » » 1955 Hukuk »	75
Zürih şerhi : Aile Hukuku (1949) Dr. Tahir Çağa Tercümesi	300
» » Borçlar Hukuku C: 1 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C: 2 (Dr. Recai Seçkin Tercümesi)	300
» » Borçlar Hukuku C: 3 (Dr. Ferit Ayiter Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C: 1 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Giriş ve Kişinin Hukuku C: 2 (Volf Çernis Tercümesi)	300
» » Miras Hukuku C: 1 (S. Şakir Ansay Tercümesi)	300
» » Vesayet Hukuku C: 1 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Vesayet Hukuku C: 2 (Volf Çernis Tercümesi)	450
» » Zilyedlik ve Tapu Sicilli (Dr. Suat Bertan Tercümesi)	300